
Examensarbete i Lärarprogrammet
vid
Institutionen för pedagogik - 2008

UTVECKLINGSSAMTALET I FÖRSKOLAN

En studie om föräldrars
erfarenheter och förväntningar

Amina Abbes och Maria Berg

HÖGSKOLAN I BORÅS
INSTITUTIONEN FÖR PEDAGOGIK

Sammanfattning

Arbetets art:	Lärarprogrammet, inriktning mot Förskola 210 högskolepoäng. Examensarbete ”Att utforska pedagogisk verksamhet” 15 högskolepoäng i utbildningsvetenskap.
Titel:	Utvecklingssamtalet i förskolan – En studie om föräldrars erfarenheter och förväntningar
Engelsk titel:	Development dialog in preschool – a study about parents’ experiences and expectations
Nyckelord:	Utvecklingssamtal, förskola, föräldrar, personal, samverkan
Författare:	Amina Abbes och Maria Berg
Handledare:	Ann-Christine Johansson
Examinator:	Susanne Gustavsson

BAKGRUND:

I förskolans utvecklingssamtal skall personal och föräldrar diskutera barnets utveckling och lärande, vad barnet gör, hur det trivs och hur barnet fungerar socialt (Skolverket 2005). Det finns inga mål barnet skall uppnå, som beskriver vad barnet skall kunna vid en viss tidpunkt. Det anses dock viktigt att följa barnets utveckling och lärande, men det är inte detsamma som att bedöma barnet utifrån fastställda kriterier och normer (Prop.2004/05:11).

SYFTE:

Vårt syfte med studien är att ta reda på vad föräldrar förväntar sig av utvecklingssamtal i förskolan, och vad de anser vara av betydelse i pedagogens roll under utvecklingssamtalet.

METOD:

Vi har valt att använda oss av self report som metod till vår studie. En self report är en skriven text av en person om ett fenomen som en forskare vill veta mer av. I vår studie är det föräldrar som skrivit ner berättelser utifrån frågeställningar om utvecklingssamtal i förskolan.

RESULTAT:

Resultatet visar att föräldrar vill veta hur barnet har det på förskolan. Föräldrarna vill framförallt veta hur barnet fungerar i gruppen, i det sociala samspelet. Något som framkommer är föräldrars funderingar på om barnet passar in i gruppen och har vänner att leka med. Ytterligare en förväntning på utvecklingssamtalet är hur barnet fungerar i de dagliga rutinerna. Föräldrarna vill ha information om barnet, de vill få ta del av sådant som fungerar bra och sådant som fungerar mindre bra

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	1
2. SYFTE OCH FORSKNINGSPRÅG	2
3. BEGREPPSDEFINITION	2
4. BAKGRUND	3
4.1. UTVECKLINGSSAMTALET.....	3
4.1.1. <i>Vad är ett utvecklingssamtal?</i>	3
4.1.2. <i>Förberedelser inför utvecklingssamtalet</i>	4
4.1.3. <i>Samverkan – mötet mellan hem och förskola</i>	5
4.1.4. <i>IUP – Individuell utvecklingsplan</i>	6
4.1.5. <i>Portfolio</i>	6
4.2. SAMTALETS FÖRÄNDRING – FRÅN INFORMATIONSSAMTAL TILL UTVECKLINGSSAMTAL.....	7
4.3. TIDIGARE FORSKNING.....	7
4.3.1. <i>Förskolan som normaliseringspraktik- en etnografisk studie</i>	8
4.3.2. <i>Delad vårdnad? Föräldraskap och förskolläraryuppgift i den offentliga barndomen</i>	8
4.3.3. <i>Understanding teacher-parent relationships for improving pre-primary schools in Cyprus</i>	9
5. TEORETISK RAM	11
6. METOD OCH GENOMFÖRANDE	13
6.1. VAL AV UNDERSÖKNINGSMETOD.....	13
6.2. SELF REPORT SOM METOD.....	13
6.3. URVAL.....	14
6.4. ETISKA PRINCIPER.....	14
6.5. UNDERSÖKNINGENS GENOMFÖRANDE.....	15
6.6. ANALYS.....	15
6.7. RELIABILITET OCH VALIDITET.....	16
7. RESULTAT	17
7.1. FÖRÄLDRARNAS REDOGÖRELSE AV HUR UTVECKLINGSSAMTAL DE DELTAGIT VID GÅTT TILL.....	17
7.1.1. <i>Samtalsunderlag</i>	17
7.1.2. <i>Tid och rum för utvecklingssamtalet</i>	18
7.1.3. <i>Hur talas det om barnet?</i>	19
7.1.4. <i>Sammanfattning</i>	20
7.2. FÖRÄLDRARNAS FÖRVÄNTNINGAR PÅ UTVECKLINGSSAMTALET.....	21
7.2.1. <i>Hur barnet har det på förskolan</i>	21
7.2.2. <i>Information om barnet</i>	21
7.2.3. <i>Förväntningar på pedagogen</i>	22
7.2.4. <i>Sammanfattning</i>	22
7.3. FÖRÄLDRARNAS BESKRIVNING AV PEDAGOGENS BETYDELSE I UTVECKLINGSSAMTALET.....	22
7.3.1. <i>Tillit till pedagogen – en viktig del</i>	22
7.3.2. <i>Kunskaper om barnet</i>	23
7.3.3. <i>Sammanfattning</i>	24
8. DISKUSSION	25
8.1. FÖRÄLDRARNAS REDOGÖRELSE AV HUR UTVECKLINGSSAMTAL DE DELTAGIT VID GÅTT TILL.....	25
8.1.1. <i>Samtalsunderlag</i>	25
8.1.2. <i>Tid och rum för utvecklingssamtalet</i>	26
8.1.3. <i>Hur talas det om barnet?</i>	27
8.2. FÖRÄLDRARNAS FÖRVÄNTNINGAR PÅ UTVECKLINGSSAMTALET.....	29
8.2.1. <i>Hur barnet har det på förskolan</i>	29
8.2.2. <i>Information om barnet</i>	29
8.2.3. <i>Förväntningar på pedagogen</i>	30
8.3. FÖRÄLDRARNAS BESKRIVNING AV PEDAGOGENS BETYDELSE I UTVECKLINGSSAMTALET.....	31
8.3.1. <i>Tillit till pedagogen – en viktig del</i>	31
8.3.2. <i>Kunskaper om barnet</i>	31

8.4.	ANALYS	32
8.5.	DIDAKTISKA KONSEKVENSER	33
8.6.	METODDISKUSSION	34
8.7.	FÖRSLAG TILL FÖRTSATT FORSKNING	34
8.8.	ETT STORT TACK!	35
9.	REFERENSLISTA.....	36
10.	BILAGOR	39
10.1.	MISSIVBREV TILL FÖRÄLDRAR.....	39

1. Inledning

Det negativa var att kontaktpersonen inte hade tillräckligt stor kunskap om just min dotter, utan hon var mer en i gruppen. Och när jag ställde frågor så var det mer svar i stil med "vi arbetar med barn, jag har gjort det länge, och innan föräldrar protesterar borde de veta att vi kan det här och nog ha tänkt igenom allt innan vi tagit beslut". Det kan medföra att jag som förälder nästan hade mer frågor och funderingar när jag gick därifrån än när jag gick till samtalet (Förälder).

Vad förväntar sig egentligen föräldrar av ett utvecklingssamtal i förskolan? Bygger personalen utvecklingssamtalet på föräldrarnas intresse över sitt barn och deras möjlighet till utveckling och lärande, går samtalen på rutin och är lika utformade för alla?

I Läroplanen för förskolan (Lpfö 98) står det att utvecklingssamtal är något som ska finnas i förskolans verksamhet. Förskolans personal har i uppdrag som lärare att ge föräldrar möjlighet till att samtala om barnets utveckling och lärande. "Arbetslaget skall fortlöpande samtala med barnets föräldrar om barnets trivsel, utveckling och lärande i och utanför förskolan samt genomföra utvecklingssamtal" (s.15). Ett utvecklingssamtal ska erbjudas till föräldrar en gång per termin (Skolverket 2001). I Skolverket (2001) tar Josefsson upp att enligt läroplanen är utvecklingssamtalet tillsammans med andra samtal en del av en lärandeprocess. Han hänvisar till Vygotskijs teori som menar på att kunskap uppstår i ett möte mellan människor. Förskolans personal skall därför se utvecklingssamtalet som en port till kunskap, det är detta samtal som kan leda till en tillitsfull relation mellan lärare och föräldrar.

Sett ur ett föräldraperspektiv är barnen de mest värdefulla för en förälder, och man är oerhört sårbar i allt som rör ens barn. Vårt intresse bygger på egna erfarenheter gällande utvecklingssamtal i förskolan, och som föräldrar har vi varit missnöjda med vissa utvecklingssamtal vi deltagit vid. Vi har upplevt att utvecklingssamtalet i många fall har gått ut på att bedöma barnet utifrån vad som anses vara normalt. Trots detta pekar all forskning som vi tagit del av, på att en bedömning av barnet inte skall förekomma. Det är barnets utveckling och lärande som skall stå i fokus.

Kontakten mellan förskolan och hemmet är en viktig del, därför anser vi att denna studie är relevant för såväl studenter som för verksamma lärare. Enligt regeringens proposition (Prop 2004/05:11) finns ännu inte samlade kunskaper om föräldrars syn på utvecklingssamtalet i förskolan, vilket kan göra att vår undersökning blir viktig och relevant för vår kommande yrkesroll. Vi vill med denna studie lyfta fram kunskaper om vad ett utvecklingssamtal egentligen är, vem det är till för och vart det skall leda. Vår ambition ligger i att som färdigutbildade förskollärare kunna utforma ett samtal som bygger på öppenhet, tillit och respekt gentemot barnet och dess föräldrar. Med rapporten vill vi framhäva föräldrars syn på utvecklingssamtal så att vi lättare kan utgå från deras tankar och önskemål vid framtida utvecklingssamtal vi kommer att medverka i.

2. Syfte och forskningsfrågor

Vårt syfte med undersökningen är att ta reda på vad föräldrar förväntar sig av utvecklingssamtal i förskolan, och vad de anser vara av betydelse i pedagogens roll under utvecklingssamtalet. Utifrån syftet har denna forskningsfråga uppkommit:

- Hur kan förskolans personal använda sig av föräldrars upplevelser och förväntningar på utvecklingssamtalet?

3. Begreppsdefinition

I studien kommer begreppet "föräldrar" förekomma ofta. Detta begrepp innefattar barnets biologiska föräldrar, samt även de som står som vårdnadshavare för barnet. Enligt Flising, Fredriksson och Lund (1996) är begreppet förälder ett biologiskt begrepp medan vårdnadshavare är ett juridiskt begrepp. Oftast är det en och samma person, men man bör ha i åtanke att det inte alla gånger behöver vara så. Skolan har en skyldighet att hålla kontakt med den som är vårdnadshavare för barnet (vi tolkar även detta till förskolan). Vi har däremot valt att i vår studie använda oss av begreppet förälder för att vi anser att det är ett mer igenkännande ord som används i större utsträckning. Begreppet "lärare" syftar i studien till lärare i förskolan. Denna benämning har vi valt för att vi med vår utbildning blir lärare med inriktning mot förskolan. Begreppet pedagog har vi använt oss av i resultatet då majoriteten av föräldrarna använder sig av detta begrepp i sina self report, när de skriver om personalen på förskolan. Då vi inte vet om de som arbetar i förskolan har någon form av utbildning eller ej, har vi valt att använda oss av begreppet personal.

4. Bakgrund

Kapitlet kommer att behandla den litteratur vi tagit del av gällande utvecklingssamtal, samverkan mellan hem och förskola samt utvecklingssamtals historik. Tidigare forskning, både svensk och internationell, berörande utvecklingssamtal och samverkan är även något som här tas upp.

4.1. Utvecklingssamtal

Här kommer en redogörelse över vad ett utvecklingssamtal i förskolan är, hur samtalet förbereds, samverkan mellan hem och förskola, en beskrivning om vad en individuell utvecklingsplan står för, samt vad en portfolio är och skall innehålla.

4.1.1. Vad är ett utvecklingssamtal?

Ett utvecklingssamtal i förskolan är ett samtal där föräldrar och personal resonerar om barnets utveckling och lärande, ett samtal som fokuserar på den enskilda individen. Kunskap om den enskilda individen får vi i mötet med barnet och också genom barnets föräldrar. Syftet med utvecklingssamtal är att skapa en gemensam kunskap om barnet för att på bästa sätt kunna möta dem där de befinner sig (Jancke & Klang – Mattsson 1999, s. 7-8). Skolverket (2005) tar upp vad som skall beröras i ett utvecklingssamtal:

I utvecklingssamtal behandlar personal och vårdnadshavare det enskilda barnets utveckling och lärande, vilka aktiviteter barnet deltar i, om det trivs, har roligt och fungerar socialt. Som underlag för samtalet kan personalen ha olika former av dokumentation som visar på vilket sätt förskolan har bidragit till barnets trivsel, utveckling och lärande (Skolverket 2005, s.38).

Markström (2007, s. 138) har i en underökning ljudbandsinspelat ett antal utvecklingssamtal och dessa samtal visar att bedömande, kategoriserade och värderande inslag gentemot barnet är något som förekommer i utvecklingssamtalen. På så sätt skapas en bild på hur normen för det normala barnet bör vara. Gars (2006, s. 83) framhåller att omdömen om det enskilda barnet i förskolans utvecklingssamtal inte får förekomma, det är inte barnet som skall utvärderas utan snarare är det barnets utveckling och lärande som skall följas upp. I en proposition från regeringen (Prop. 2004/05:11) uttrycks att:

I förskolan finns inte mål att uppnå som anger nivåer för vad barn skall kunna eller prestera vid olika tidpunkter. Målen att sträva mot i förskolan anger en önskad kvalitetsutveckling och inriktning av förskolans arbete. Detta innebär inte att flickors och pojkars individuella utveckling och lärande inte är av intresse i förskolan. Tvärtom är det viktigt att följa hur varje barns utveckling och lärande sker och hur förskolan kan bidra till den. Att följa barns utveckling är dock inte detsamma som att bedöma barns utveckling och lärande utifrån fastställda kriterier och normer (s. 63).

Utvecklingssamtal i förskolan bör bygga på en nyanserad och rik bild av barnets utveckling och lärande. Barnet jämförs inte med någon annan än sig själv och inte utifrån fastställda normer. Barnets utveckling sätts in i ett vidare pedagogiskt och socialt sammanhang i samspelet med andra barn och vuxna (s. 64).

Ett utvecklingssamtal skall erbjudas minst en gång per termin och vara ett komplement till de dagliga samtal som sker mellan föräldrar och personal, det är även viktigt att samtalet är väl förberett (Prop. 2004/05:11, s.64). Även Markström (2007) menar att personalen har i uppgift att regelbundet genomföra utvecklingssamtal, det är deras ansvar att ta initiativet till dessa samtal. I utvecklingssamtal ges tillfälle att kontrollera om barnet följer den utveckling som

anses vara den rätta enligt vad personal och föräldrar anser. Oftast ges ett värderande omdöme om barnet och en kategorisering görs, barnet ÄR duktig, blyg, okoncentrerad och så vidare. Detta leder till att barnet blir kategoriserat till att vara normal eller onormal (2007, s.112 – 126). I en intervjustudie som gjorts med mödrar, har det visat sig att när en mamma får ta del av en negativt betonad kommentar om sitt barn, vänder hon det negativa mot sig själv och ställer sig då frågan ”vad har jag gjort för fel för att mitt barn agerar på detta sätt?”(Elvin - Nowak 2001 se Gars 2006, s. 69). Andersson tar upp att barns problem har av gammal tradition beskrivits som en brist antingen hos barnet eller föräldern, med detta uttalande förklaras varför barnet har ett problem och det bidrar till att det läggs en skuldbörda på föräldrarna (1999, s. 149). Enligt Markström (2007, s 115) är utvecklingssamtalet inte enbart det samtal som genomförs, även förberedelser innan samtalet ingår där personer runt omkring barnet bidrar med material. Utvecklingssamtalet pågår över en tid och är en process.

4.1.2. Förberedelser inför utvecklingssamtalet

Tidpunkten för när utvecklingssamtal skall hållas är viktig. De bör läggas innan en planeringsdag så att förskolan kan planera upp sin verksamhet utifrån det som uppkommit under samtalen (Jancke & Klang – Mattsson 1999, s. 8-9). Utvecklingssamtalen kan ske både dagtid och kvällstid, oftast är det i samband med lämning och hämtning. Den som skall hålla i utvecklingssamtalet går då undan med föräldern i ett avskilt rum där de ostört får sitta och samtala om barnet (Markström 2007, s. 115). I samtalet får även barnet delta och komma med synpunkter om så önskas, men det är inget krav att de ska medverka. I Läroplanen för förskolan är ett av de strävansmål som finns att barn skall få chans till inflytande i förskolan, på detta sätt får de vara med och påverka sin situation (Jancke & Klang – Mattsson, s. 8). Däremot tar Markström (s.115) upp att under hennes studier som gjorts om utvecklingssamtal sker inte detta. I de fall där barnen deltagit har det varit av praktiska skäl och inte på grund av att barnet skall få chans till delaktighet. Jancke & Klang – Mattsson (s. 34) har som åsikt att om barnet deltar i utvecklingssamtalet skall föräldrar och personal få med barnet i samtalet och göra dem delaktiga. Det handlar om att prata med barnet, inte om barnet.

Då ett utvecklingssamtal är en process som pågår över en tid ingår även förberedelser inför samtalet. Personalen står för material från det offentliga området, barnets vistelse i förskolan medan föräldrar står för det privata, hur barnet fungerar i hemmet. Den totala bilden av barnets dagliga liv har varken personal eller föräldrar, dessa två delar vävs samman i utvecklingssamtalet för att skapa en helhetssyn på barnet. Under samtalets gång tas det upp vad barnet bör kunna och vilka förväntningar som finns på barnet. Detta kan skapa en norm för hur barnet bör vara eller vad som skall kunnas vid en viss ålder, förskolans förväntningar på barnet. I samband med att barnet förbereds exempelvis genom att svara på frågor eller visa vad barnet kan göra involveras barnet och en förväntan sätts på att barnet ska utföra en viss form av självreflektion (Markström 2007, s.115).

Vikten av förberedelser inför ett utvecklingssamtal är av stor betydelse då personalen kan känna ett krav av att ”kunna” barnen så att de så utförligt som möjligt kan svara på föräldrarnas eventuella frågor, därför är det viktigt att utföra observationer samt att höra sina kollegors uppfattningar om barnet i samband med att ett utvecklingssamtal ska äga rum. Innan ett utvecklingssamtal hålls framställer personalen ett nedskrivet samtalsunderlag i form av punkter som skall tas upp under samtalet. Detta görs innan observationerna, för att personalen skall veta vad som har för avsikt att studeras (Gars 2006, s.106).

Gars (2006) belyser föräldrars tankar och åsikter kring utvecklingssamtalet. Hon nämner att föräldrar som deltagit i hennes intervjuer berättar att de ibland får hem frågor att tänka på till

det kommande samtalet. I vissa fall får barnen tillsammans med föräldrarna med sig ett papper med ansiktssymboler där de skall kryssa för hur de känner inför olika situationer, till exempel ”hur känner du inför samlingen”? Gars ställer sig frågande till vad dessa frågor egentligen leder till, kommer barnet att slippa samlingen om en ”ledsen gubbe” kryssats för?

4.1.3. Samverkan – mötet mellan hem och förskola

När det gäller samverkan mellan föräldrar och personal kan vi gå tillbaka i tiden för att se hur föränderlig denna relation har blivit. I och med industrialiseringen framstod ett nytt sätt att se på föräldraskap. Attityden från myndigheter till mödrar (faderns roll nämns inte) var att bra mödrar kunde med hjälp av barnen göra samhället bättre, men det var modern som fick stå till svars om barnet på något sätt inte skötte sig väl. Går vi längre tillbaka i tiden var intresset för hur föräldrarna skötte sina barn starkt. Att påverka föräldrars uppfostring av barnen, särskilt de lägre samhällsklasserna, var vanligt speciellt från kyrkans håll. I slutet på 1800-talet ersattes den förr så auktoriserade kyrkan, mot ett mer naturvetenskapligt synsätt på barn, företrätt av läkarna. Att barnen skulle få en bra uppväxt som byggde på deras behov och utveckling var något som stod i fokus vid denna tid. Barn skulle skyddas från personer som inte förstod sig på uppfostran, detta kunde även gälla föräldrar. Det kom ut böcker som behandlade barnuppfostran som vände sig till mödrar om hur de skulle ta hand om sina barn. 1930 gav den amerikanska psykologen Gesell ut en bok som byggde på observationer av barns beteende. Boken var på ett detaljerat sätt gjord som en beskrivning över normativa skalor på barns utveckling, och riktad till föräldrar (Gars 2006, s 70-72).

Samverkan mellan hem och förskola är något som idag anses som väldigt viktigt utifrån förskolans läroplan (Lpfö 98) som säger att alla som arbetar i förskolan skall ”visa respekt för föräldrarna och känna ansvar för att det utvecklas en tillitsfull relation mellan förskolans personal och barnens familjer” (s. 12). I Skolverket 2005 (Kvalitet i förskolan: allmänna råd och kommentarer) som har utarbetats på uppdrag av regeringen står att läsa:

Det är viktigt att personalen i kontinuerliga utvecklingssamtal med barnets vårdnadshavare utbyter information om barnets individuella utveckling och lärande och diskuterar på vilket sätt förskolan kan bidra till att barnet trivs, lär och utvecklas (s.37).

Betydelsen av samarbetets viktiga roll i förskolan är också något som tas upp, samarbetet skall bygga på öppenhet, ömsesidighet och respekt. Samverkan mellan hemmet och familjen är något som ytterligare behöver stärkas, och personalen i förskolan skall föra regelbundna samtal om hur barnet trivs samt beskrivningar om barnets utveckling och lärande. Utvecklingssamtalet skall ge föräldrarna en rik bild av barnet och det är barnets personliga utveckling som skall diskuteras och inte jämföras med andra (Skolverket 2005, s. 37-38).

För att kunna bemöta föräldrar på ett så bra sätt som möjligt är det viktigt som personal i förskolan att ha gjort klart för sig att föräldrar inte är en enhetlig grupp. Då föräldrar lever i olika kulturer har de även olika kulturella mönster som påverkar deras sätt att handla och tänka. Föräldrars olika syn på bland annat kunskap och utveckling bidrar till att deras syn och förväntningar på förskolan har en stor variation. För att lyckas i sin lärarroll krävs ett bra föräldrasamarbete. Innan krav kan sättas på föräldrar måste det skapas en god kontakt till dem och det är även viktigt att tänka på att inte ställa samma krav på alla föräldrar. För att få föräldrarna delaktiga i verksamheten måste de göras medvetna om vilka möjligheter de har att påverka verksamheten (Flising, Fredriksson & Lund 1996, s. 15-41).

4.1.4. IUP – Individuell utvecklingsplan

Individuella utvecklingsplaner är ett verktyg som är till för att barn och elever ska kunna nå vissa mål som sätts upp för den enskilda individen. Det görs under ett utvecklingssamtal där personal, föräldrar och barn utformar planen tillsammans. Den individuella utvecklingsplanen bygger på dokumentation som utförts av personalen, dokumentationen kan exempelvis vara observationer eller intervjuer med barnet. Innehållet i en individuell utvecklingsplan skall innehålla mål, samt vilket stöd som krävs från föräldrar och personal för att hjälpa barnet uppnå målen. Vid nästkommande utvecklingssamtal tas planen återigen upp och tillsammans går personal, föräldrarna och barnet igenom om dessa mål uppnåtts och vad som skett sen sist (Elfström 2003). Syftet med en utvecklingsplan är att det enskilda barnets kompetenser, förmågor, behov och intressen skall synliggöras för att verksamheten skall kunna utgå ifrån varje enskilt barn i gruppen. I utvecklingsplanen skall framgå vad förskolan kan göra för att stödja barnet i sin utveckling, hur detta kan göras och vem som har ansvar i att detta görs. Enligt förskolans läroplan är samarbetet mellan hem och förskola en viktig del som tas upp. Ett utvecklingssamtal ska enligt läroplanen gå igenom hur barnet trivs på förskolan samt ta upp barnets utveckling och lärande i förskolan men också i hemmet. Därför kan utvecklingsplanen innehålla en punkt där föräldrarna lyfts fram, det vill säga vad kan föräldrarna göra för att stärka sitt barn? (Jancke & Klang – Matsson 1999, s 24-26).

Att ha en individuell utvecklingsplan inom förskolan är inte ett krav. Om det finns, är det oftast så att det är politiker tillsammans med förvaltningschefer som har tagit detta beslut i en kommun. Från 2003 har andelen kommuner som fattat beslut om att införa individuella utvecklingsplaner i förskolan ökat från 10 till 48 % (Skolverket 2008 a). Enligt skolverket har många förskolor i dagsläget valt att ha individuella utvecklingsplaner för barnen, detta för att det nu har blivit ett ökat fokus på barns individuella utveckling. Eftersom att IUP i grundskolan är obligatoriskt har därför vissa kommuner beslutat att även ha individuella utvecklingsplaner för barnen i förskolan, detta kan förklaras med att i många kommuner behandlas skolplanerna i förskola och skola gemensamt, därför upprätthålls individuella utvecklingsplaner även för vissa förskolor. Mycket forskning har det senaste åren bedrivits när det gäller individuella utvecklingsplaner. I en studie har det framgått att individuella utvecklingsplaner har kommit att bli utvärderingsinstrument i förskolan. En risk med detta är att det enskilda barnet riskerar att bli bedömt och detta strider mot vad förskolans läroplan säger. Forskning visar även på att barns styrkor och förmågor inte ofta lyfts fram i de individuella utvecklingsplanerna. Vissa förskolor använder som komplement eller istället för IUP, portfolio för att påvisa barns utveckling och lärande (Skolverket 2008 b, s 71-73).

4.1.5. Portfolio

Portfolio är en form av dokumentation och används i förskolan för att barnet skall få chans att se sin egen utvecklingsprocess det vill säga att få syn på det egna lärandet (Elfström 2003, s 13-14). Materialet i portfolion skall vara konkret och något som barnet själv tillverkat, detta bidrar till att det blir roligt för föräldrarna att ta del av barnets portfolio och att en samverkan mellan hem och förskola kan skapas. Personalen i förskolan bör ha klart för sig att portfolion är barnets, och personalens uppgift är endast att ta ansvar för hur uppbyggnaden av den sker samt även göra barnet medveten om vad en portfolio är. Målet med en portfolio är att barnet skall känna att det kan lära sig när det vill, om allt det vill, samt även att det kan se sitt eget lärande. Portfolion skall ta upp processen i hur barnet lär och vad det är de lärt sig (Krok & Lindewald 2003, s 8-12). Det är meningen att portfolion skall följa barnet från förskolan, förskoleklassen och sedan upp genom skolan och personalen får då en god insikt i vart barnet befinner sig i sin utveckling och i sitt lärande. Portfolio är något som kan användas som

underlag för utvecklingssamtal och i framställningen av en utvecklingsplan (Jancke & Klang – Matsson 1999, s. 45).

4.2. Samtalets förändring – från informationssamtal till utvecklingssamtal

Här kommer en kort historisk överblick över hur samtalet förändrats från att ha varit ett informationssamtal där föräldern fått information om barnet, till att ha fått namnet enskilt samtal eller föräldrasamtal. I dagsläget har samtalet fått benämningen utvecklingssamtal, som syftar till att samtalet ska påvisa barnets utveckling och lärande, både i hemmet och i förskolan.

Föräldrasamarbete har i förskolan växt sig allt starkare inom åren. Alva Myrdal (Markström 2007) var med och grundade Socialpedagogiska seminariet, som var föregångare till dagens förskollärautbildning. Myrdal kom att ha ett stort inflytande över hur dagens förskolor ser ut (s. 12). Alva Myrdal var inspirerad av Gesells uppfostringspsykologi och ansåg att regelbundna vanor var grunden i barnuppfostran. Att diagnostisera, testa och observera barn var enligt Myrdal viktigt för att på så vis kunna fastställa hur barnet var. (Halldén 1990 se Gars 2002, s. 120). Johansson och Åstedt (1993) tar upp att i boken ”Stadsbarn” från 1935, skriver Alva Myrdal bland annat om samarbetet mellan hemmet och barnträdgården, föregångaren till vår tids förskola. Myrdal hade som åsikt att föräldrarna var de som hade störst kunskap om vad barnet kunde, vilka svårigheter barnet hade och så vidare, detta var inte något som delgavs till personalen som arbetade med barnen och därför blev ett samarbete dem emellan svårt. Myrdal ansåg att föräldrarna skulle besöka barnträdgården för att där se hur barnet hade det, vad de gjorde och hur barnet fungerade i grupp. När föräldern deltog i verksamheten fanns vissa regler att förhålla sig till, exempelvis skulle föräldrarna hålla sig i bakgrunden och inte ingripa eller prata med barnen. Ett utbyte av erfarenheter berörande barnet, mellan föräldrarna och föreståndarinnan, ansågs som nödvändigt. Föräldrarna skulle ge sin bild av barnet, medan föreståndarinnan skulle berätta om ”alla undersökningar, alla särskilda uppfostringsåtgärder, alla iakttagna avvikelser från barnets normala utveckling” (Johansson & Åstedt 1993, s.172). En sammanfattning av barnet skulle även ges till föräldrarna någon gång under året (s.171-172).

I det pedagogiska programmet för förskolan (1987:3) tas det enskilda samtalet upp. Detta beskrevs som ett samtal som skulle vara ett komplement till den dagliga kontakten mellan föräldrar och förskolans personal. Samtalet var tänkt som en fördjupning om det enskilda barnets behov, samt skulle barnets vistelse på förskolan diskuteras. De synpunkter föräldrarna möjligtvis hade om verksamheten skulle här tas upp. Samtalet kom av allmänheten att kallas för föräldrasamtal (Ivarson Jansson 2001, s. 102-123).

I tidigare styrdokument (Socialstyrelsen, 1987 pedagogiskt program för förskolan) låg fokus i samtalet på att personalen skulle beskriva barnets förskolevistelse och även hur barnet hade det i förskolan. I Lpfö 98 har det lagts till att även barnets utveckling och lärande skall stå i fokus. Detta berör både det lärande som sker i förskolan samt utanför förskolan, och skall vara det centrala i samtalen. Därför kom detta samtal att benämnas utvecklingssamtal, ”vi ska tala om något som skall utvecklas” (Gars 2006, s.83).

4.3. Tidigare forskning

Trots att samtal i form av utvecklingssamtal har funnits i flera decennier, finns fortfarande väldigt lite forskning om utvecklingssamtalet i förskolan (Markström 2007, s.111). Vidare nämner regeringen i sin proposition (Prop 2004/05:11, s. 63) att utvecklingssamtal i förskolan

är relativt nytt, detta bidrar till att dessa samtal utformas på olika vis i olika kommuner och förskolor på grund av att kunskap och erfarenhet saknas. Här nedan följer den forskning vi valt att ta del av. De första två delarna är avhandlingar som behandlar utvecklingssamtalet i förskolan. Den sista är en internationell forskningsartikel som bygger på samarbetet mellan hem och förskola/skola.

4.3.1. Förskolan som normaliseringspraktik- en etnografisk studie

Markström (2005) har skrivit en avhandling om förskolan. Studien har sin utgångspunkt i två kommunala förskolor i Sverige, härifrån utgår hon från det vardagliga livet i förskolan för barn, föräldrar samt personal som tillsammans ingår i institutionen, hur dessa personer förhåller sig till varandra och till förskolan för att på så sätt få fram olika perspektiv av förskolan. Det empiriska materialet har hon fått in genom fältanteckningar då hon har observerat dagliga händelser och situationer, audioinspelning där hon har bandat utvecklingssamtal samt även intervjuer.

I ett av kapitlen tar Markström upp Utvecklingssamtalet – ett påbjudet möte, där hon fokuserar på mötet mellan föräldrar och personal och vad som karaktäriserar dessa samtal. Hon berättar här kortfattat om samtalets historia och kopplar detta till det som står angivet i dagens läroplan, Lpfö 98. Markström gör en jämförelse mellan förskolans samtal och andra institutionella samtal. Som material till kapitlet har hon 11 inspelade utvecklingssamtal samt även observationer och intervjuer som kopplas till de olika utvecklingssamtalen. Markström kommer fram till att personalen använder sig av ett samtalsunderlag för att veta vad man bör prata om. Det visar sig att personalen har olika samtalsstilar för att få fram samtalsunderlaget. Trots att samtalet är styrt av vissa frågor och underlag som skall tas upp finns det ändå utrymme att ta upp andra frågor både för personal och föräldrar, vilket gör att samtalet får en personlig karaktär. Något mer som framkommer i studien är att det privata blir synligt under framförallt utvecklingssamtal då föräldrarna får frågor som berör barnet i dess hemmiljö, vidare sker en jämförelse över hur barnet beter sig i hemmet respektive förskolan. I de intervjuer som Markström gjort med föräldrarna framkommer att de vill veta hur personalen uppfattar deras barn. Både personal och föräldrar tar i intervjuerna upp att samtalet skall utgå ifrån det enskilda barnet, vilket visade sig vara en stor del av samtalet. I alla inspelade utvecklingssamtal tas det inte enbart upp om det enskilda barnet utan även om de barn som har en koppling till det aktuella barnet, exempelvis syskon och lekkamrater. Övergripande för samtalen är även hur barnet utvecklats under en viss tid, och i samband med detta tas det även upp vad barnet kan och inte kan utifrån det som anses vara normen för en viss ålder, det bidrar till att jämförelser och omdömen om barnen förekommer. Markström gör då tolkningen att ”detta tal om barnet är enligt min tolkning ett led i inordnandet i den kollektiva ordningen och i det som anses som normalt eller rätt” (s.128). En stor del av samtalen går även åt till att diskutera omsorgen av barnet, något som tas upp är bland annat barnets hälsa. Utvecklingssamtalet blir främst ett sätt för personal och föräldrar att utbyta information om barnet där föräldrarna bidrar med fakta från hemmet och personalen fakta från förskolan, alltså menar Markström att ingen av dem har den totala bilden av barnets dagliga liv, men enligt henne kan även utvecklingssamtalet tolkas ”som ett sätt för samtalsparterna att presentera sig själva som kompetenta föräldrar respektive personal”(s.136).

4.3.2. Delad vårdnad? Föräldraskap och förskolläraryuppgift i den offentliga barndomen

Gars (2002) har skrivit en avhandling om föräldrars och förskollärares samverkan. Studien bygger på intervjustudier av föräldrar samt förskollärare, Gars refererar även till tidigare forskning och litteratur som en bakgrund till det hon undersöker. Titeln på avhandlingen

syftar till att barn idag tillbringar en stor del av sin tid på institutioner, detta medför att föräldrar och förskollärare får en "delad vårdnad" av barnen. Det blir två olika ställen som fostrar barnen, hemmet och förskolan. Avhandlingen delas in i två delstudier, den första avser att behandla föräldrasamtalens innehåll och föräldrars och förskollärares upplevelser av samtalen, medan den andra delen innehåller en textgranskning om föreställningar från olika brytningstider. Här tar Gars bland annat upp föreställningar om hur synen på barn, samarbete, ledarinnornas kompetens och så vidare tidigare har sett ut. Vad som framgår av Gars intervjustudie med föräldrar och förskollärare är att det är förskollärarens yttranden som står i fokus under samtalet, det är förskolläraren som förberett vad samtalet skall behandla och samtalet är en del i deras yrkesutövande. Samtalen tas väldigt seriöst av de flesta intervjuade förskollärarna och ses som något viktigt. I intervjuerna med förskollärarna framkommer att en viktig del i samtalen är problem hos barnen. Det verkar vara en förutsättning för att samtalet ska bli bra, det ska finnas något att jobba med. "90 % har ju inga problem och så ska man ändå fylla ut den där halvtimmen" (s. 54). Det framkommer också att förskollärarna uppfattar att föräldrar förväntar sig att få höra ifall barnet inte anses falla in i det som uppfattas vara normalt. Föräldrarna i sin tur ser samtalet som något självklart, det är här man får ta del av en beskrivning av sitt barn. Alla föräldrar i intervjustudien anser att huvudsyftet med samtalet är att få reda på hur barnet trivs och fungerar på förskolan, främst då i gruppen.

Det man vill veta är ju att de har de bra- Att dom passar in i gruppen att dom är harmoniska och har lekkamrater. Egentligen är jag inte intresserad av hur de ritar, utan mera hur de funkar i grupp. Hela livet måste man ju fungera i en grupp, i skolan osv (s. 56).

En annan sak som kommer upp i Gars intervjuer är att föräldrar och förskollärare har olika åsikter om vems fel det är om barnet inte uppträder normativt. Förskollärarna ser problem hos barnen som något som kommer ifrån hemmet, medan föräldrarna ibland lägger skulden på verksamheten. Hur det talas om barnen framkommer också i intervjuerna. Förskollärarna berättar om vikten av förberedelse inför ett samtal föra att de ska "kunna barnen" (s. 67) ifall de får frågor av föräldrarna. De talar också om underlaget till samtalet som punkter och listor som finns för att kunna ge en bild av barnet till föräldrarna. Dessa punkter känns även igen av föräldrarna. Det som framgår av intervjuerna med föräldrarna är att det som oroar föräldrarna är hur barnen har det i gruppen, med kamraterna. En oro för barns utveckling förekommer inte i någon av Gars intervjuer med föräldrarna.

4.3.3. Understanding teacher-parent relationships for improving pre-primary schools in Cyprus

Denna artikel bygger på en undersökning om relationen mellan lärare och föräldrar i två¹ förskoleklasser på Cypern. Angelides, Theophanous och Leigh (2006) skriver att det finns mycket litteratur som hävdar att samarbetet mellan skolan och familjen är en viktig del. Deras egna upplevelser under studiens gång säger att det inte var mycket som gjordes för att ett samarbete skulle ske mellan lärare och föräldrar. De märkte att dessa två parter ofta skyllde på varandra och detta väckte då frågor hos författarna, några frågor var exempelvis:

- Vad händer i förskoleklasser på Cypern när det gäller samarbetet mellan lärare och föräldrar?
- Inkluderas verkligen föräldrarna eller är relationen mellan lärare och föräldrar svag, finns det överhuvudtaget något samarbete?

---

¹ Vår översättning av pre-primary school

- Hur kan vi utveckla en praktik för att föräldrar ska inkluderas i skolan?

De senaste åren har samarbetet mellan föräldrar och lärare setts som viktigt. Bara för några årtionden sedan var inte detta något som var av intresse. Skolan var inte något som prioriterades på Cypern, de barn som gick i skolan var där för att lära sig grunden i läsning, skrivning och matematik. Lärarna förväntades överföra kunskap till barnen och disciplinera dem. Föräldrar besökte sällan läraren för att diskutera barnens framsteg eller problem. Läraren hade i föräldrarnas ögon alltid rätt och föräldrarna hade ingen rätt att ifrågasätta läraren. Nu har detta kommit att förändrats. Föräldrar börjar nu intressera sig för skolans mål och hur dessa skall uppnås. Föräldrar börjar nu uttrycka sina åsikter. Undersökningen i denna studie gick till så att en av forskarna observerade två förskoleklasser i fyra veckor vardera. Efter tre veckor rapporterade hon det som setts gällande relationen mellan lärare och föräldrar. Sedan intervjuade hon fem lärare och fem föräldrar från varje skola. Det resultat som framkom genom undersökningen var att det verkade som om föräldrar och lärare i dessa två skolor föredrog att ha en typisk lärare- förälder relation, dvs. en relation där läraren sköter sitt och föräldern likaså. Trots detta var både föräldrar och lärare positivt inställda till samarbete och uttryckte även behovet av detta. I de observationer som gjordes, visade sig att alla föräldrar uppmärksammade den dagliga kontakten med läraren, det verkade inte som att de var medvetna om någon annan form av samarbete. Det framkom även i undersökningen att när ett barn hade problem, verkade det som att samarbetet mellan föräldrarna och läraren blev bättre men detta tycktes bara vara en illusion. Relationen mellan dem var ganska apatisk. De låtsades ta itu med problemet, men dock inte på ett effektivt sätt. Under intervjuerna fick de frågan om hur samarbetet såg ut när det gällde att lösa problem. Läraren och såväl föräldrarna pratade bara generellt om ett bra samarbete, men i praktiken verkade det inte som att detta samarbete existerade.

I en studie som gjorts visar det sig att föräldrar och lärare samarbetar mer när ett barn har någon form av problem, istället för att samarbeta för att barn skall lyckas, tar vi istället itu med de negativa sidorna hos barnen, deras problem (Ioannou (1996) se Angelides, Theophanous och Leigh (2006).

Genom (Angelides, Theophanous och Leighs) studie visade det sig att föräldrar och lärare är överens om att relationen mellan dem när de behandlar ett problem beror på hur läraren lagt fram problemet till föräldrarna. Så här uttryckte sig en förälder:

It not only varies from parent to parent individually on how he/she will understand when you say that his/her child has a problem, but it also depends on the way you say it. You have to be very careful not to offend parents, using the right words and expressions (s. 309).

Så här uttrycker sig en förälder om samma sak:

I will accept it if the teacher informs me that my child has a problem...I will actually be very happy because it means that she is interested in my child...but sometimes it depends on the way she expresses it (s. 309).

Både föräldrar och lärare var överens om att det var viktigt att diskutera eventuella problem hos barnen, men genom att observera deras relation kom det fram till att efter att ha uppmärksammat ett problem förvandlades deras relation till något apatiskt. Angelides, Theophanous och Leigh (2006) har också genom sin empiri fått fram att när föräldrar diskuterar och samarbetar med lärare om problem som rör barnen, är det lättare att hitta lösningar som fungerar. En slutsats av denna studie visar att ingen aktiv inkludering av

föräldrarna i denna undersökning sker. Forskarna avslutar sin artikel med att säga att huvudansvaret för att ett bra samarbete ligger hos lärarna. Det är de som är professionella och specialister inom området, därför ska de finna vägar till ett bra samarbete. Skolan har som plikt att inkludera föräldrar och att hitta en bra kommunikation så att processen i barnets lärande ska bli synligt. Detta skall göras i en atmosfär fylld av tillit och ärlighet.

5. Teoretisk ram

I förskolans läroplan kan man läsa att personalen i förskolan har som mål att fokusera på barns utveckling och lärande (Lpfö 98, s. 8), detta kopplar vi till utvecklingssamtalet där utveckling och lärande ska stå i fokus. Ett fungerande samspel mellan föräldrar och personal är enligt oss en förutsättning för ett lyckat utvecklingssamtal. Vi vill därmed utgå ifrån Vygotskijs utvecklingsteori, det sociokulturella perspektivet samt Bronfenbrenners utvecklingsekologiska teori i studien där barnets samspel med omgivningen har stor betydelse för barnets utveckling och lärande.

Den litteratur vi valt att hänvisa till i Vygotskijs teori heter Vygotskij och skolan och är en översättning av Pedagogisk psykologi. Lindqvist (1999) har tagit utdrag från boken men också lagt till egna kommentarer. Vi har valt att enbart fokusera på Vygotskijs egna tankar då det är primärkällor som skall användas i denna del av arbetet.

Vygotskijs utvecklingsteori bygger på att inläring ger upphov till utveckling, han menar att i interaktion med andra människor sker en inläring hos barnet, denna inläring ger upphov till att barnet utvecklas. När man som personal går in i ett utvecklingssamtal skall man ha klart för sig att den utveckling som skall ske hos barnet delvis beror på verksamheten. Vill man se en utveckling hos barnet måste ett medvetande om att utveckling sker i samspel med andra finnas. Det som vi valt i att lägga fokus vid i Vygotskijs teori, är den närmaste utvecklingsnivån som innebär att det ett barn kan idag med hjälp av en mer erfaren person, kan han/hon klara av själv imorgon. Vygotskij menar att en viss mognad måste ha infunnit sig hos barnet för att exempelvis lära sig läsa, men det går inte enbart att hänvisa till denna mognad. Genom att bestämma ett barns utvecklingsnivå, det vill säga vart i utvecklingen barnet befinner sig, räcker det inte med att se vad barnet kan göra självständigt. Med hjälp av att imitera en annan människa kan barnet utföra handlingar som de annars inte hade kunnat, för att kunna imitera något måste det finnas en förståelse för det som görs. Vi anser att vi som lärare är delaktiga i barnets utveckling och lärande, vår uppgift är att skapa möjligheter för barnen att utvecklas, det kan vi göra genom att vara vägledare för barnen. Vygotskij menar att en mer erfaren person kan ses som en handledare som hjälper barnet att förstå ett visst fenomen. Med hjälp av en annan person har den närmaste utvecklingsnivån nåtts, detta hade inte skett om barnet inte fått ta del av den andres tankar eller sätt att göra något på. Imitation ses av Vygotskij som en lärande och utvecklande fas (Lindqvist (red.) 1999, s. 259 – 276).

Det sociokulturella perspektivet innebär att den kultur vi lever i har betydelse för vår inläring och utveckling. Lärandet är inte enbart begränsat till skolan. För individen sker även ett lärande i samspel med andra människor som inte har i syfte att förmedla kunskaper, det kan röra sig om vänner, familj, fritidsaktiviteter och föreningar. En människa kan inte undvika att lära, lärande sker både enskilt och i grupp men kunskapen lärandet ger får inte någon verkan förrän den i framtiden förs in i ett sammanhang. Kommunikation anses vara betydelsefullt för utvecklingen. Individen lär och utvecklas genom att kommunicera med andra människor, den kommunikation som sker bidrar till att nya kunskaper skapas hos varandra. Samspel är den största vägen till utveckling och genom samspel klarar vi mer än vad vi hade gjort på egen hand. Den kultur människan befinner sig i påverkar utvecklingen och lärandet, alla individer

växer upp i olika miljöer och detta bidrar till att människan har sin egen kultur och formas efter den (Säljö 2000, s. 9 - 36).

Bronfenbrenners utvecklingsekologiska teori utgår från att människan påverkas av den miljö hon lever i. Detta i sin tur påverkar hur individen blir som person och på vilket sätt omgivningen ser på individen. Bronfenbrenner menar att människan ingår i olika system som påverkar varandra (Bronfenbrenner, 1979).

Mikrosystemet är individens närmiljö som familjen, kamrater, grannar, förskolan, skolan och arbetet (Bronfenbrenner, s. 22). Enligt Andersson ingår barnet i mikrosystemet i en familj där den har en viss roll, exempelvis rollen som ensam barn. I förskolan ingår barnet i ett annat mikrosystem där det kan uppstå en konflikt eftersom att rollerna i familjen och på förskolan ser olika ut (Andersson, 1992).

Mesosystemet handlar om hur relationer mellan närmiljöerna (familjen och förskolan) hänger samman och hur barnets utveckling är beroende av dessa relationer (Bronfenbrenner, s.25). Andersson menar att alla Mikrosystem en person ingår i påverkar varandra och bildar ett Mesosystem. Hur barnet är i familjen påverkar hur hon är i förskolan, som påverkar barnets intresse som i sin tur påverkar rollen i fotbollslaget.

Exosystemet ligger enligt Bronfenbrenner utanför individens direktmiljö men får ändå indirekta konsekvenser för individens utveckling, exempel på detta kan vara föräldrars arbetsvillkor och kommunens ekonomi (Bronfenbrenner, s. 25)

Makrosystemet ligger även det utanför individens direktmiljö, och är enligt Bronfenbrenner de politiska beslut som finns (s.26). Detta betyder enligt Andersson hur statsmakten, samhället och så vidare ser ut och vilka bestämmelser som finns. Förskolans läroplan (Lpfö 98) är ett exempel på hur statsmakten har inflytande på över hur dagens förskolor är utformade, och det i sin tur påverkar hur samhället ser ut, hur vi vuxna beter oss och vad vi för över till våra barn (Andersson).

Andersson menar att enligt Bronfenbrenner utvecklas barn genom att genomföra aktiviteter tillsammans eller med ledning av andra människor som har de kunskaper som barnet ännu inte har, och som barnet har en god relation till, exempelvis då en förskollärare. Som ledare har man i detta ett stort ansvar då aktiviteterna man gör tillsammans bidrar till en utveckling hos barnet. En positiv utveckling uppnås genom att aktiviteterna ledaren bestämt sig för är utmanande, intresseväckande och stimulerande för barnet, medan en negativ utveckling hos barnet kan ske om aktiviteten inte är utvecklande, monotont och tråkigt.

6. Metod och genomförande

I detta kapitel påvisas vilken metod som använts samt den forskningsansats undersökningen byggts på. En redogörelse över genomförandet av undersökningen kommer också att finnas med samt beskrivning av urval, forskningsetik, analys, tillförlitlighet/reliabilitet och giltighet/validitet.

6.1. Val av undersökningsmetod

När en undersökning skall göras finns ett antal olika metoder att utgå ifrån. Som forskare används ett kvantitativt eller kvalitativt förhållningssätt beroende på vad det forskas om. Enligt Trost (2005) bör studiens syfte ligga till grund för vilken metod som kommer att användas. Han menar att det är viktigt att noga tänka över sitt val av metod då alla metoder inte är lika hållbara utifrån det som skall studeras.

Ett kvalitativt perspektiv är lämpligt att använda sig av om det finns ett intresse av att ta reda på hur människor uppfattar ett visst fenomen, hur människan tolkar sin omvärld. Den kvalitativa studien som görs, inleds ofta med en praktisk frågeställning, vanligen som ”hur” – och ”varför” –frågor (Backman 2008). Forskningen är kvalitativ då forskaren skall karakterisera något, med detta menas att forskaren vill få fram egenskaper hos ett visst fenomen. Det som är det mest centrala i en kvalitativ metod är att titta efter beskrivningar, modeller eller kategorier som på bästa sätt beskriver fenomenet eller det sammanhang som studeras (Larsson 1986). En kvalitativ undersökning går ut på att finna vad något innebär och handlar om. Det som är spännande med en kvalitativ undersökning är att man som forskare gör nya upptäckter, det finns chans att få reda på saker om andras sätt att se ett visst fenomen. Det gäller att lägga sina förutfattade meningar åt sidan och analysera och tolka det material som fås fram (Widerberg 2002).

I undersökningen har vi valt att använda oss av en kvalitativ metod eftersom vårt intresse har varit att ta reda på hur utvecklingssamtal i förskolan upplevs och beskrivs av föräldrar. Det är inget mätbart resultat som fås fram utan en bild av olika människors sätt att se på saker. Det finns många olika metoder som forskare kan använda sig av. Då vi har valt att ta reda på föräldrars uppfattningar om utvecklingssamtal i förskolan finns det två sätt att ta reda på detta, antingen genom intervju eller genom att föräldrarna får skriva en self report. Vi har valt att använda oss av det sistnämnda då vi anser att en self report är ett bra sätt att få fram information i vår undersökning.

6.2. Self report som metod

Enligt Davidsson (2007, s.70-81) är en self report en skriven text av en person som skrivit ner en berättelse utifrån frågeställningar om ett fenomen som en forskare vill veta mer om, ett alternativ till intervju. Hon tar upp vikten av hur betydelsefullt det är hur frågeställningarna som ges ut är formulerade. Detta beror på att forskaren inte kan ställa följdfrågor till personen som utför den om svaret inte skulle anses vara tillräckligt. När en self report ges ut måste forskaren tänka på att frågorna som formuleras skall kunna kopplas till den utvaldes erfarenheter och upplevelser. Därför bör man informera den som ska skriva en self report på ett tydligt och ingående sätt, detta för att få ut så mycket som möjligt av de ställda frågorna. En av fördelarna med self report är att informanten får god tid att tänka igenom det som vill sägas. Informanten får genom self report förmedla sina tankar utan avbrott och påverkan av någon som intervjuar.

Vi har valt att använda oss av self report då detta är en metod som lämpar sig bra till vår undersökning, eftersom vi tror att vi på detta sätt får ut mer genomtänkta svar på de frågor som skall bli besvarade, än vad som hade kommit ur en tidsbegränsad intervjusituation. Med hänsyn till föräldrarna har vi valt att låta dem skriva en self report för att själva kunna bestämma när denna skall utföras. Vissa föräldrar kan ha svårt att få till en tid för en intervju då arbetstider och dylikt kan komma emellan. Genom denna metod tror vi man kan få ut mer ärliga svar från föräldrarna med tanke på att de i lugn och ro verkligen får tänka till innan de besvarar frågorna. Tiden som föräldrarna får när de utför sin self report bidrar till att berättelsen får chans till ett större djup utan påverkan från oss som forskare. Skulle vi själva delta i denna undersökning hade vi valt att föredra en self report då vi anser detta kan vara ett bra sätt att få fram våra tankar utan påverkan från någon annan. Däremot är vi medvetna om att det finns en risk att svaren kan bli ytliga eftersom möjlighet att ställa följdfrågor inte finns. Märker vi att svaren inte blir tillräckliga, kommer vi att ta till intervjuer som en reserv.

6.3. Urval

Undersökningen genomförs i två kommuner i västra Sverige, en mindre och en medelstor kommun. I studien har vi valt att få in self report från tio föräldrar med olika bakgrund. Alexandersson (1994, s. 111-132) menar att i en fenomenografisk studie är det viktigt att göra ett medvetet urval för att forskaren på detta sätt kan få ut en variation i de svar som fås in. Att handplocka rapportörerna utifrån deras olika inställningar till ämnet, deras arbetsplatser, deras ålder med mera, är något Alexandersson förespråkar i en fenomenografisk studie. Han tar även upp att det måste finnas kunskap eller erfarenhet om det ämne som skall beskrivas av rapportörerna, för att på så sätt kunna föra ett resonemang kring ämnet. Därför har vi valt att ha som kriterium att föräldrarna skall ha deltagit vid minst tre utvecklingssamtal, för att på så sätt ha skapat sig en rik förståelse och erfarenhet kring ämnet. För att få information har vi dessa kriterier:

- Föräldrar med barn i förskolan
- Föräldrarna skall ha deltagit vid minst tre utvecklingssamtal

6.4. Etiska principer

Ordet etik kommer från grekiskans ethos som betyder hemvist, sedvana, bruk, sätt att bete sig, karaktär. Ofta kopplas ordet förhållningssätt ihop med etik, etik handlar alltså om att reflektera över sitt förhållningssätt (Gren 2001). Enligt Wallén (1996) står etik för läran om det goda, hur människan bör handla. Författaren menar att de personer som deltar i undersökningen har full rättighet att när som helst under undersökningens gång dra sig ur och välja att avstå från att delta. Som forskare finns en skyldighet att inte lämna ut personer som deltar i studien eftersom detta i framtiden kanske kan skada dem. Enligt Björkdahl Ordell (2007, s. 21-28) är Vetenskapsrådet ett organ som är till för forskare, deras uppgift är att stödja forskning. Forskaren skall informeras och ges stöd i hur man på ett etiskt vis behandlar forskningen. Vetenskapsrådets uppdrag är att ha utveckling i fokus, det vill säga sträva emot att forskningen hela tiden skall bli bättre. När en forskningsstudie skall genomföras finns det fyra forskningsetiska principer att ta hänsyn till, dessa är:

- Informationskravet – innebär att forskaren har i uppgift att informera de inblandade i studien vad syftet med undersökningen är.

- Samtyckekravet – deltagarna i studien har full rätt att själva bestämma över sin medverkan.
- Konfidentialitetskravet - materialet som forskaren handskas med skall skyddas från allmänheten. Deltagarna skall avidentifieras och personuppgifter får ej lämnas ut.
- Nyttjandekravet – de uppgifter som fås in är endast till för forskningen.

Vi har i studien tagit fasta på de forskningsetiska principerna genom att informera deltagarna i undersökningen om dessa principer genom ett missivbrev (se bilaga1). Här ges en förklaring till undersökningens syfte samt deltagarnas rättigheter. Vi har valt att samla in föräldrarnas self report i kuvert, på detta sätt tror vi att en viss trygghet skapas hos dem då de inte behöver känna sig utlämnade.

6.5. Undersökningens genomförande

Efter att ha beslutat att använda oss av redskapet self report som metod tog vi personlig kontakt med fem föräldrar var i våra två respektive kommuner. Efter att ha fått föräldrarnas godkännande att delta i undersökningen utformade vi ett missivbrev som sedan gavs ut till dem tillsammans med frågeställningarna vi i förväg utformat. Dessa frågeställningar utgick från det syfte vår undersökning bygger på, föräldrars upplevelser och förväntningar på utvecklingssamtalet i förskolan. Föräldrarna till studien valdes ut av oss, detta efter att ha tagit del av Alexanderssons (1994, s. 111-132) resonemang om att handplocka deltagare för att få en variation i de svar som fås in. En tanke som fanns hos oss när vi valde ut vilka föräldrar som skulle medverka i studien var att det skulle finnas en viss variation inom gruppen. Vi tillfrågade föräldrar i olika åldrar, föräldrarna hade även olika yrken och utbildningar och det skilde sig även i hur många barn de hade. Föräldrarna hade två veckor på sig att utföra sina self report, detta för att i god tid verkligen kunna tänka igenom sina svar. Efter att vi samlat in de skrivna texterna läste vi enskilt igenom det föräldrarna skrivit, för att sedan gemensamt sammanställa ett resultat utifrån texterna. Detta resultat anordnades i form av att olika kategorier växte fram som slutligen bidrog till att vi kunde se ett mönster i berättelserna.

6.6. Analys

Datainsamlingen som fås in i en undersökning ska analyseras av forskaren. Enligt Alexandersson (1994, s. 111-132) brukar analys- och tolkningsarbetet i en kvalitativ studie delas in i fyra faser: (1) här skall forskaren bekanta sig med datainsamlingen och få ett helhetsintryck av empirin. (2) nu skall likheter och skillnader i berättelserna uppmärksammas, detta görs efter att man känner sig förtrogen med det material man som forskare samlat in. (3) efter detta skall empirin kategoriseras i beskrivningskategorier. Med detta menas att olika uppfattningar om samma fenomen sätts i olika kategorier för att på så sätt kunna identifiera olika mönster i berättelserna. (4) Slutligen skall forskaren studera den underliggande strukturen i kategorisystemet, hur de olika uppfattningarna förhåller sig till varandra. Alexandersson menar att i ett analysarbete ingår det först att titta på helheten och därefter på de enskilda delarna. Vi har tolkat Alexanderssons resonemang på så vis att vi först har läst igenom texterna noga, detta gjorde vi först enskilt för att sedan övergå till ett gemensamt tolkningsarbete där vi sökte efter likheter och skillnader som framkom ur texterna. Därefter skapades olika kategorier som användes till att framställa vårt resultat.

6.7. Reliabilitet och validitet

Enligt Alexandersson (1994, s. 111-132) är reliabilitet och validitet benämningar på hur trovärdig, noggrann och giltig en studie är. När det gäller en kvalitativ forskning är det forskarens analys och tolkning av berättelserna som kommer att avgöra hur trovärdigt resultatet blir. Är resultatet en del av verkligheten eller stämmer den tolkning forskaren gjort inte överens med informantens egentliga tanke? Andra frågor som är relevanta med tanke på studiens trovärdighet är hur teoretiska antaganden, urval av undersökningspersoner och genomförandet av undersökningen gått till. Alexandersson menar vidare för att som forskare få resultatet mer trovärdig krävs direkta citat från intervjun, på detta sätt får läsaren en chans att värdera rimligheten i forskarens ställningstaganden. Genom direkta citat blir innehållet i texten mer konkret, det bör däremot tänkas på att inte citera en hel intervju utan välja ut de delar som är relevanta i sammanhanget. Med tanke på Alexanderssons resonemang förstår vi att vår tolkning av den insamlade datan är oerhört viktig för det kommande resultatet. Därför ska vi först ta del av och tolka de self report som fås in enskilt och sedan även ta del av varandras tolkningar för att därefter göra en gemensam tolkning av texterna. Enligt Johansson (2001) innebär begreppet validitet att vi som forskare måste granska det undersökningsmaterial som fås in och ställa dessa svar mot våra egna forskningsfrågor, har vi fått svar på det som vi från början ville ha reda på? Vi har under hela undersökningens gång haft studiens syfte i åtanke, detta för att säkerställa validiteten i studien.

7. Resultat

I denna del kommer det resultat som framkommit i undersökningen redovisas. Resultatet kommer att synliggöras i form av olika kategorier. Undersökningen har bedrivits i två olika kommuner med föräldrar som har barn i förskolan. Vi har valt att tio föräldrar fått medverka i undersökningen, fem i vardera kommun. Föräldrarna har utifrån tre frågeställningar fått sammanställa sina upplevelser och förväntningar på utvecklingssamtal med hjälp av en self report, det vill säga en skriven text. Frågeställningarna har vi delat in i tre teman, vilka är: Föräldrarnas redogörelser av hur utvecklingssamtal de deltagit vid gått till, föräldrarnas förväntningar på utvecklingssamtalet samt föräldrarnas beskrivning av pedagogens betydelse i utvecklingssamtalet.

7.1. Föräldrarnas redogörelser av hur utvecklingssamtal de deltagit vid gått till

7.1.1. Samtalsunderlag

Sex av föräldrarna har i sina berättelser tagit upp att samtalsunderlag i form av punkter eller frågeställningar förekommer under utvecklingssamtalet. En förälder berättar att samtalsunderlaget har byggts på de rutiner som förekommer i förskolan.

Vid varje utvecklingssamtal har pedagogerna utgått ifrån ett stöddokument vilket har omfattat förskolans dagliga rutiner allt ifrån morgonen till stängning.

Fyra föräldrar berättade att samtalsunderlaget skickades med hem inför utvecklingssamtalet, detta upplevdes som positivt av två föräldrar då en av dem menar att man som förälder i lugn och ro får chans att diskutera frågeställningarna och på så sätt komma förberedd till samtalet. En förälder nämnde att mötet alltid har börjat utifrån de hållpunkter som fåtts med hem.

Vi fick ut ett papper m. frågeställningar att fundera på inför samtalet. Bra tycker jag. Utifrån detta papper har vi gått igenom frågorna.

Inför varje samtal har vi fått hem ett antal frågor som handlar om vårt barns vistelse på förskolan, avsikten med frågorna har med all säkerhet varit att skapa en möjlighet för oss föräldrar att i lugn och ro kunna diskutera igenom dem hemma. Detta är något som jag har upplevt positivt, jag som förälder kommer förberedd och kan ta med mig eventuella frågor och funderingar som vi har hemma.

På lappen jag har fått har det stått hållpunkter som vi kommer att gå igenom dessutom om jag har några övriga frågor eller synpunkter. På mötet har lappen funnits med och diskussionen har alltid börjat utifrån den.

I två fall har föräldrarna beskrivit att lärarna intervjuat barnet på förskolan för att sedan på utvecklingssamtalet visa upp intervjun för föräldrarna. Detta visade sig vara uppskattat från de båda föräldrarna då de menar att det är roligt att ta del av det barnen säger i intervjun. En av föräldrarna beskriver att intervjufrågorna kan röra allt möjligt som handlar om barnets vistelse på förskolan, men även frågor som vart barnet bor och färgen på huset har tagits upp.

Ytterligare en sak som personalen på syskonavdelningen har gjort till ett par av utvecklingssamtalen är intervjuer med barnen, vilket pedagogen sedan läser upp för mig som förälder. Detta är något som är oerhört roligt och fascinerande.

Vid några tillfällen har även personalen intervjuat barnen och de har berättat vad de svarat på frågorna under utvecklingssamtalet. Att få hör vad barnen svarar på

frågorna är alltid roligt. Frågorna kan röra allt möjligt, det har bl.a. varit frågor om hur de trivs på förskolan och det de gör där, men det har också varit frågor angående vart de bor och vilken färg huset de bor i har.

Två av föräldrarna tog i texterna upp att under utvecklingssamtalet har pedagogen visat barnets portfolio för föräldrarna, där en av dem påpekade att man genom portfolion får se och följa barnets utveckling.

Man har börjat med att titta i barnets portfolio och där har man kunnat se och följa barnets utveckling.

Pedagogen har också visat teckningar och foton och dylikt.

7.1.2. Tid och rum för utvecklingssamtalet

Två föräldrar beskrev i sina self report att ett utvecklingssamtal skall hållas en gång per termin, men en av föräldrarna tog upp att på barnets förskola är det inte nödvändigt med ett samtal per termin om allt fungerar bra och man har då själv fått välja om man vill hoppa över det ena samtalet.

Under åren som barnen gått i förskola har jag blivit erbjuden två utvecklingssamtal per läsår.

På mitt barns förskola är det inte nödvändigt att ha utvecklingssamtal en gång per termin utan tycker man att allt fungerar bra så har man kunnat hoppa över ett samtal.

Tidpunkten för när utvecklingssamtalet skall äga rum togs upp av fyra föräldrar. En förälder fick be om ett samtal medan de tre andra föräldrarna tillsammans med personalen kommit överens om en tid. En förälder nämnde däremot att tidpunkten för samtalet ibland bestämdes av pedagogen.

Ett utvecklingssamtal fick jag be om. Då skulle min flicka sluta på förskolan och börja förskoleklass och bara haft ett samtal tidigare under sin förskoletid.

Jag och dotterns kontaktperson på dagis har kommit överens om en tid som passat.

Pedagogerna har alltid varit villiga att hitta en tid som passat mig som förälder bra, vilket jag som förälder uppskattar enormt mycket i och med dagens pressade schema. Jag har fått en lapp vid barnets plats om att det är dags för utvecklingssamtal. En del gånger har det stått en färdig tid, andra gånger har man fört en öppen dialog tillsammans med berörd personal.

Bra att man får egen tid som man själv tillsammans med förskolläraren kommit överens om.

Hur länge utvecklingssamtalet har varat är något som tagits upp av fyra föräldrar. Lugn och ro under samtalet är något som beskrivits som värdefullt av två föräldrar. En förälder nämner att utvecklingssamtalen aldrig känts stressiga och att föräldern alltid fått den tid som behövts. En annan förälder nämner däremot att pedagogen i ett utvecklingssamtal visat att hon inte hade så mycket tid, det skulle hinnas med före mellanmålet.

Utvecklingssamtalet har varit ungefär en halvtimme och det är bra att det sätts undan ganska lång tid så man kan sitta och prata i lugn och ro.

Det känns bra att man i lugn och ro kan diskutera barnets utveckling utifrån de ramar som givits.

Det känns aldrig stressigt utan man får den tid som behövs. Dessutom hade jag velat ha tid till att fråga om det jag undrar över. På min flickas utvecklingssamtal visade pedagogerna att hon inte hade så mycket tid. Vi skulle hinna med samtalet före ngt annat ex. mellanmålet. Jag vill inte behöva känna mig stressad.

Platsen där utvecklingssamtalet hålls är något som två föräldrar berör i sina berättelser. Det anses av denna förälder som viktigt att sitta på en avskild plats för att på så sätt inte bli störd i samtalet, föräldern nämner även att det är viktigt att känna sig välkommen. Den andra föräldern beskriver att samtalet ofta ägt rum i samband med hämtning av barnet och att utvecklingssamtalet skett i ett avskilt rum.

Att sitta avskilt i ett rum är också viktigt så man inte blir störd hela tiden. Det är viktigt som förälder att känna sig välkommen och känna att de verkligen har tid för en.

Vid ett utvecklingssamtal har jag träffat en pedagog som arbetar på barnets avdelning. Vi har suttit i ett avskilt rum och pratat, ofta i samband med att jag skulle hämta barnet i fråga.

7.1.3. Hur talas det om barnet?

Tre av föräldrarna har i sina berättelser tagit upp att under samtalet har personalen berättat hur de har uppfattat barnet, hur det fungerar i förskolan både i de sociala samt i de rutiner som förekommer i verksamheten. En förälder nämnde att en jämförelse gjorts av hur barnet är hemma och på dagis. En annan förälder tog upp att det har talats om kontakten mellan personalen och föräldern samt barnets trivsel. En förälder nämnde att pedagogerna lyft fram den utveckling som skett hos barnet under en viss tid.

Hur han har utvecklats både kroppsligt (längd, mm) och mentalt. Hur han är mot de andra i gruppen, om han är ödmjuk, blyg osv. man jämför lite hur barnen är hemma kontra dagis osv.

Efter detta har man sedan pratat om bland annat: barnets trivsel, hur fungerar barnet i gruppen, leker barnet med många eller bara med något enstaka barn, kontakten mellan personal – förälder.

Pedagogerna har sedan berättat om hur de upplever att barnet äter, hur han/hon fungerar på de olika samlingarna, hur sovrutinerna (småbarnsavdelningen) fungerar, hur barnen handskas med påklädnad vid ut och ingång, om de klarar av mycket själva eller om de behöver mer hjälp (här har pedagogerna även lyft fram att de ser hur barnen har utvecklats med ålder och tid. Även de sociala bitarna har tagits upp under samtalen, saker såsom hur barnen klarar av att leka, turtagning, hur han/hon hanterar ilska om det inträffar, vad de gillar att leka med både inne och utomhus.

Fyra föräldrar beskriver utvecklingssamtalet som ett informationsmöte där pedagogerna ger föräldrarna en beskrivning över barnet. En av föräldrarna beskriver att det har känts som att hennes åsikter som förälder inte riktigt räknats.

Det enda vi pratade om (jag blev informerad om) var hennes talsvårigheter som jag redan var väl medveten om.

Det kändes lite överlag som att samtalet var mer ett informationsmöte där jag bara skulle lyssna på hur dottern hade det på dagis.

Pedagogen informerade mig om barnet ”i gruppen” och olika situationer. Började berätta om allt som var bra och sedan det som var mindre bra. Samtalet kändes positivt och pedagogerna förmedlade en känsla av att de tyckte om mitt barn och att mitt barn var charmigt mm.

Det som var lite mindre bra var att det kändes lite som att mina åsikter som förälder inte riktigt räknades.

En förälder nämner att sådant som tagits upp angående barnet under utvecklingssamtalet borde ha fått reda på tidigare. Något annat som nämns är hur pedagogen i utvecklingssamtalet tar upp och berättar om sina egna barn.

På ett annat utvecklingssamtal fick jag veta saker om mitt barn som jag anser att jag skulle fått veta direkt och inte väntas med till utvecklingssamtalet. Dessutom pratade pedagogen väldigt mycket om sina egna barn. Det var jag verkligen inte intresserad av att höra på.

Det framgår av texterna att fyra föräldrar tar upp att pedagogerna i utvecklingssamtalet talar om vad de anser vara bra och mindre bra hos barnet. Det finns skillnader i hur föräldrarna ser på positiv och negativ kritik riktad mot barnet.

Jag har alltid upplevt att pedagogerna har varit noga med att framhäva barnens positiva sidor inom alla områden som samtalet berör, det är något som känns viktigt för mig som förälder. De har alltid berättat vad barnen klarar av såsom till exempel klä på sig själv, dela maten själv, gå på toaletten. De har även varit noga med att berätta att de ser en utveckling hos barnen, även det är skönt att få reda på, ibland blir man nämligen lite "blind" som förälder på vad ens barn faktiskt kan och då är det bra att pedagogerna lyfter detta.

Beroende på hur de lägger fram deras synpunkter, negativt eller positivt, om mitt barn gör så detta att jag som förälder reagerar på olika sätt. Givetvis är det alltid lättare att få höra de positiva sidorna det skall jag inte sticka under stolen med.

Att man överlag håller så hårt i att om man inte klarar något i en viss ålder, eller följer ramen av utvecklingen, tas det så allvarligt. Som tex. att hålla pennan rätt eller att man inte klipper i papper så bra. Givetvis finns det en del saker man måste ta allvarigare än andra.

Något som också är bra är att pedagogen tar upp både positiva och negativa saker hos barnet.

7.1.4. Sammanfattning

Vi har sett att föräldrars upplevelser av hur tidigare utvecklingssamtal gått till grundar sig på en gemensam erfarenhet där ett samtalsunderlag i form av frågeställningar eller punkter att tänka på, har förekommit. Samtalsunderlaget har i vissa fall skickats med hem före samtalet för att föräldrarna skall kunna tänka igenom det som skall tas upp under utvecklingssamtalet. Inför samtalet har några föräldrar berättat om att deras barn blivit intervjuade av pedagogen, intervjun har sedan använts som ett samtalsunderlag och visats upp för föräldrarna på utvecklingssamtalet. Intervjuunderlaget har setts som positivt av föräldrarna. Även barnens portfolio har använts under utvecklingssamtalet. Det framkommer dessutom att tid och rum är av betydelse när det gäller utvecklingssamtal, då lugn och ro är något föräldrarna beskriver som en viktig faktor för ett lyckat samtal. Föräldrarna beskriver att de vill känna att pedagogen har tid för dem och att det som skall talas om är viktigt och betydelsefullt. Slutligen kan vi se att det som beskrivits om vad som tas upp i utvecklingssamtalet till största del är hur personalen pratar om barnet, beskrivningar över barnets egenskaper samt hur de fungerar i förskolans rutiner och i det sociala samspelet. Flera av föräldrarna beskriver utvecklingssamtalet som ett informationsmöte där de blivit informerade om sitt barn. De flesta föräldrarna var också eniga om att positiv och negativ bedömning av barnet har förekommit under utvecklingssamtalen.

7.2. Föräldrarnas förväntningar på utvecklingssamtalet

7.2.1. Hur barnet har det på förskolan

Hur barnen har det på förskolan tycks vara en förväntning som samtliga föräldrar har på utvecklingssamtalet. Föräldrarna vill få reda på hur barnen fungerar socialt, tillsammans med andra barn och vuxna. En förälder anser att hur barnet exempelvis äter eller ritar inte är lika viktigt som att få reda på hur barnet fungerar tillsammans med andra barn. Äter barnet dåligt skall detta tas upp tidigare och inte vänta till utvecklingssamtalet.

Mina förväntningar som jag har på samtalen är framförallt att pedagogerna skall berätta för mig om hur de uppfattar att mina barn har det på förskolan. Jag vill veta hur dom tror att barnen trivs i förskolan och med det sociala. Det är viktigt för mig som förälder att veta om mina barn trivs och om de har vänner att leka med.

Jag vill känna att jag som förälder kan få insyn i hur mitt barn har det i förskolan.

Jag vill veta hur barnet fungerar med andra barn. Viktigast för mig. Hur de äter, eller ritar exempelvis. Inte lika viktigt, de kan jag själv se hemma. Om barnet äter extremt dåligt anser jag att det ska talas om ändå och inte vänta till ett utvecklingssamtal.

Att man som förälder får en tydlig och sann bild av hur mitt barn fungerar med andra vuxna/barn när jag som förälder inte är närvarande.

Tre föräldrar vill även ta del av hur barnet fungerar i de dagliga rutinerna på förskolan. Det föräldrarna vill få reda på är bland annat hur barnen äter och sover. En förälder nämner att hon vill få reda på hur barnet ligger till i utvecklingsplanen.

Jag vill veta hur barnen har det på förskolan. Om barnen trivs och leker med många av sina kompisar. Vad de gör under dagarna på förskolan, för det är inte alltid som barnen berättar om det när de slutat för dagen. Om de äter bra och tycker om maten som serveras. Hur det fungerar när de ska på utflykt eller när de gör andra saker som de inte gör varje dag (...) Jag vill helt enkelt veta om de trivs och är en i gänget.

Jag vill veta hur mitt barn är och uppför sig på dagis. Jag vill veta hans/hennes roll i en grupp. Jag vill veta barnets rutiner på dagis (hur länge barnet sover, hur barnet äter etc.) Jag vill veta hur mitt barn ligger till inom ramen för utvecklingsplanen.

Jag vill höra om det dagliga som händer tex. hur fungerar det m. maten, toabesök, vänner, hur barnet leker m. andra osv. Är det något som inte fungerar. Hur lägger personalen upp dagen, utomhus, ev. besök m.m. Viktigt att också få reda på sånt som fungerar mindre bra.

7.2.2. Information om barnet

Hälften av föräldrarna vill att pedagogerna skall ge information om hur deras barn är eller hur de fungerar i gruppen. Samtliga föräldrar vill ta del av både det som är bra och dåligt. En av föräldrarna anser att det är viktigt att pedagogen framhäver barnets bra sidor, då hon menar att det känns bra om läraren tycker barnet är duktigt.

Jag förväntar mig att få ta del av det som rör min dotter såväl positiva som negativa ting och att få veta hur de hanterar eventuella problem.

Jag vill att pedagogen ska våga ta upp även mindre bra saker om det finns så att man kan lösa det tillsammans.

Viktigt att också få reda på sånt som fungerar mindre bra.

Jag vill veta både det som är bra och dåligt.

Jag anser även att det är viktigt att pedagogerna inte enbart berättar mitt barns sämre sidor utan tvärt om att de framhäver barnets bra sidor som förälder känns det alltid bra att få höra att lärarna tycker att ens barn är duktigt.

7.2.3. Förväntningar på pedagogen

Tre av föräldrarna anser att det är viktigt att pedagogen känner barnet och kan svara på de frågor föräldern ställer om barnet. Det framkommer även av tre föräldrar att samarbetet mellan pedagog och förälder anses vara viktigt. En förälder nämner att hon hoppas på att de kan ta del av varandras erfarenheter gällande barnet.

Mina förväntningar på ett bra utvecklingssamtal är att pedagogen är väl bekant med mitt barn och när det gäller äldre barn så vill det till att de är pålästa om mitt barn när vi träffas även om de har många att gå igenom.

Och framför allt vill jag ha svar på saker jag undrar över och känna att jag kan prata med kontaktpersonen och mentorn på ett sätt så att vi förstår varandra.

Jag vill få reda på allt som är viktigt när det gäller barnen, men samtidigt vill jag nog att barnen ska kunna lita på att allt inte kommer vidare till mamma eller pappa om det inte är nödvändigt.

Mina förväntningar är att pedagogen öppet och ärligt berättar om mitt barn, lyssnar på mina synpunkter och att vi kan känna att vi samarbetar för barnets bästa.

Jag hoppas även att vi kan ta del av varandras erfarenheter av mitt barn och kunna prata om hur vi på bästa sätt kan göra för att mitt barn ska känna sig trygg.

7.2.4. Sammanfattning

Vi har här sett att föräldrarna i undersökningen främst vill få del av hur deras barn har det på förskolan, det är en viktig del för föräldrarna då de inte ser hur barnet fungerar när de befinner sig i grupp utan föräldrarnas närvaro. Ytterligare något som ses som viktigt är även att de ska få del av information om barnet som rör både positiva och negativa sidor om så finns. Föräldrarna uttrycker att samarbetet mellan hem och förskola är viktigt och att personalen kan besvara de frågor föräldrarna ställer angående barnet.

7.3. Föräldrarnas beskrivning av pedagogens betydelse i utvecklingssamtalet

7.3.1. Tillit till pedagogen – en viktig del

I berättelserna har hälften av föräldrarna nämnt att det är viktigt att känna förtroende för barnets kontaktperson, det vill säga den pedagog som har huvudansvaret för barnet och som brukar hålla i utvecklingssamtalet.

Det måste vara någon man kan lita på och som man kan prata med om både bra och dåliga saker. Man måste känna förtroende för denna person.

Som förälder känner man att det är viktigt att ha en bra relation med barnens lärare, för man lämnar ju det käraste man har i deras händer i fullt förtroende.

Förtroende för kontaktpersonen kan enligt två förälder leda till en öppen kommunikation mellan förälder och pedagog som bygger på tillit.

Det som var bra var att jag kände förtroende för kontaktpersonen vilket gjorde att vi kunde diskutera mycket och öppet med varandra.

På förskolan var det en i personalen som inte mitt barn tyckte om och detta visade han väldigt tydligt (...). Vår kontaktperson på utvecklingssamtalet hade vi så bra kontakt med och kände förtroende för att vi kunde prata om detta med henne.

En förälder tar i sin self report upp att det nu sparas mycket pengar inom barnomsorgen och att det nu finns ont om personal. Detta gör att man inte kan ha samma kontaktperson hela förskolevistelsen och det kan vara svårt för personalen att följa så många barn i deras utveckling.

Det som är sämre nu än för 15 år sedan är att det sparas så mycket pengar på barnomsorgen, att man inte kan ha en och samma kontaktperson hela dagisperioden. Det är så få personal nu och dessa få ska kunna följa så många barn i utvecklingen mm.

7.3.2. Kunskaper om barnet

Att pedagogerna har kunskaper om barnet tar sex föräldrar upp som viktigt för att kunna förmedla hur barnet har det på förskolan. Något som nämns av en förälder är att pedagogen ska ha belägg för sina åsikter och även komma med åtgärder om vad som skall göras om det krävs.

Pedagogen har stor betydelse eftersom han/hon har kunskaper och erfarenheter som gör att jag som förälder kan känna tilltro till.

Pedagogerna skall ha belägg för sina åsikter och gärna även förslag på åtgärder om det behövs.

Hon/han har kunskaper om mitt barn som jag gärna vill ta del av, och också kunskaper och erfarenheter av andra barn som kan hjälpa mig att få ett vidare perspektiv.

Den har ju all info om hur mitt barn har det hela dagarna. Viktigt att hon/han är så informativ som möjligt.

Pedagogen behöver ha kunskaper om mitt barn, så att hon/han kan svara på mina frågor.

En förälder nämner i sin self report att det fanns fler frågor efter samtalet än vad som fanns inför det, eftersom att kontaktpersonen inte hade tillräckligt stor kunskap om barnet.

Det negativa var att kontaktpersonen inte hade tillräckligt stor kunskap om just min dotter, utan hon var mer en i gruppen. Och när jag ställde frågor så var det mer svar i stil med "vi arbetar med barn, jag har gjort det länge, och innan föräldrar protesterar borde de veta att vi kan det här och noga ha tänkt igenom allt innan vi tagit beslut". Det kan medföra att jag som förälder nästan hade mer frågor och funderingar när jag gick därifrån än när jag gick till samtalet.

För att pedagogen ska kunna ge råd och stöd till föräldrarna krävs att de vet vad de pratar om då det gäller barnets utveckling.

Jag vill kunna diskutera och få råd hur jag kan hjälpa mitt barn att utvecklas. Men även utveckla mig själv genom att se nya saker och nya vägar att lära mitt barn att utveckla sig till den fantastiska individ som hon/han faktiskt blir.

Två föräldrar lyfter fram pedagogens utbildning, det är pedagogerna som har kunskaper om hur barnet fungerar i förskolan.

Visst skall det vara lyhörda för vad jag tycker men å andra sidan är det ju de som sitter inne med kunskaperna, de är ju experter inom skolans värld och jag litar på att de gör allt för att mina barn skall lyckas så bra som möjligt.

Sen känner vi väl oftast våra barn bäst, men pedagogen har ju en utbildning som inte vi föräldrar har.

En förälder skriver att även om pedagogen har den största kunskapen om barnet på förskolan, så måste pedagogen ändå lyssna till föräldern. Det är trots allt föräldern som känner barnet bäst.

Pedagogen har stor betydelse, eftersom den har kunskap som jag som förälder kan ha tilltro till. Sen måste ju givetvis en pedagog som har utbildning även ha tilltro till oss som är föräldrar.

7.3.3. Sammanfattning

Här kan vi tydligt se att det som av föräldrarna anses vara av betydelse i pedagogens roll, är förtroendet till pedagogen. Relationen mellan föräldrar och barnets kontaktperson har beskrivits som viktigt, för att kunna ha en ärlig och öppen kommunikation krävs att föräldrarna känner ett förtroende för de pedagoger som möter barnet i förskolan. I pedagogens roll ligger även att ha kunskaper om barnet för att kunna möta upp föräldrarna i deras frågor om barnet, samt att pedagogen skall ha belägg för sina åsikter.

8. Diskussion

Här följer en diskussion kring det resultat som framkommit i studien. Diskussionen kommer att grundas i den litteratur vi tagit del av samt de teorier vi valt att utgå ifrån. Egna reflektioner och tolkningar kommer även att göras. Didaktiska konsekvenser inför vår yrkesroll kommer i ett avsnitt att diskuteras, det vill säga konsekvenser av hur vi i framtiden har som avsikt att förhålla oss i utvecklingssamtalet med tanke på vår studie. Därefter följer en metoddiskussion där vi kritiskt granskar vår valda metod utifrån erfarenhet vi fått av undersökningen. Avslutningsvis tas förslag på fortsatt forskning inom ämnet upp.

8.1. Föräldrarnas redogörelser av hur utvecklingssamtal de deltagit vid gått till

8.1.1. Samtalsunderlag

Majoriteten av föräldrarna har berättat att det i utvecklingssamtalet har förekommit samtalsunderlag i form av punkter, eller frågeställningar. Samtalsunderlaget har ibland fått med hem inför utvecklingssamtalet, men även använts av personalen som ett underlag för diskussion under utvecklingssamtalet. Utifrån föräldrarnas berättelser verkar det som att föräldrarna ställer sig positivt till detta tillvägagångssätt. Vi kan med hjälp av de self report vi fått in urskilja ett mönster där samtalsunderlag verkar vara något som förekommer på de flesta utvecklingssamtal. Detta grundar vi på att föräldrarna kommer från olika kommuner och från olika förskolor, därför anser vi att man i viss mån kan läsa av att samtalsunderlag är något som använts överlag i dagens utvecklingssamtal. Även Gars (2006) tar upp det här i sin avhandling, hon har märkt att ett samtalsunderlag görs innan utvecklingssamtalet för att läraren på så vis skall veta vad hon/han skall titta efter när de observerar barnet inför ett utvecklingssamtal. Observationerna görs för att läraren skall "kunna" barnet för att på så sätt kunna svara på föräldrarnas eventuella frågor. Markström (2005) talar även hon om samtalsunderlag, och menar att personalen använder sig av detta för att veta vad som bör tas upp under utvecklingssamtalet.

En annan form av samtalsunderlag som föräldrarna tar upp, är att barnen blir intervjuade av personalen inför ett utvecklingssamtal. Intervjuerna visas därefter upp under utvecklingssamtalet. Det är två föräldrar som tar upp att intervjuer används inför ett utvecklingssamtal, en tanke som väcks hos oss är om flera förskolor använder sig av intervjuer med barnen, men att detta inte är något som nämnts i de self report vi fått in. Vi kan personligen tycka att det genuina samtalet, det vill säga det spontana samtal personalen får tillsammans med barnet, är mer intressant att få ta del av än frågeställningar som är lika utformade för alla barn. Vi menar att kommentarer och samtal med barnen kan skrivas ner som ett samtalsunderlag istället för en i förväg bestämd intervju. Det här kopplar vi till föräldrarnas self report där de uttrycker en vilja av att personalen ska "kunna" barnet. Vi grundar detta i att vi själva har sett att då en intervju utförs med ett barn sker det ibland i en stressad miljö där barnet går undan med någon i personalen för att besvara frågorna, det blir inte ett samtal med barnet utan snarare ett förhör. Vi har märkt att vissa som arbetar i förskolan känner sig stressade inför intervjun och ser de som ett måste för att ha något att förmedla till föräldrarna. Som vi beskrivit tidigare nämner Gars (2006) att föräldrar som deltagit i hennes intervjustudie berättar att de ibland får hem frågor att tänka på till det kommande samtalet. I vissa fall får barnen tillsammans med föräldrarna med sig ett papper hem med ansiktssymboler där de skall kryssa för hur de känner inför olika situationer, "hur

känner du inför samlingen”? Gars ställer sig frågande till vad frågorna egentligen leder till, kommer barnet att slippa samlingen om en ”ledsen gubbe” kryssats för? Det här väcker tankar hos oss, är det här ett sätt att verkligen se vad barnet tycker? För att sätta sig in i den här situationen kan vi själva ställa oss frågan om vi tycker det är roligt att gå till arbetet. Givetvis beror svaret på hur vi känner ”här och nu”, vi kanske har vaknat med huvudvärk och hellre vill ligga kvar i sängen, men rent allmänt trivs vi på jobbet och tycker det är roligt. Vad svarar vi då på frågan på morgonen då den ställs till oss? Vi anser att barn är spontana och svarar som de känner i stunden.

Två föräldrar i vår studie beskriver även att barnets portfolio är något som visats upp under utvecklingssamtalet. En av föräldrarna nämner att portfolion är till för att kunna se och följa barnets utveckling, medan den andre beskriver att foton och teckningar har visats upp under samtalet. Vi undrar här om personalen i det senare fallet använt portfolion som dokumentation till att visa upp barnets utveckling? Enligt Elfström (2003) är en portfolio en form av dokumentation där barnet skall kunna ta del av sin egen utvecklingsprocess. Krok och Lindewald (2003) tar upp att portfolion är barnets, och personalens uppgift är endast att ansvara för uppbyggnaden av den, samt göra barnet medveten om vad en portfolio är. Är alla barn medvetna om vad en portfolio är? Vi tror inte att alla barn är det, kan det i så fall vara så att det beror på att personalen i förskolan själva inte vet syftet med den? Visst ges det någon form av föreläsning om vad en portfolio är under lärarutbildningen, men all personal i förskolan är inte utbildad och det kan då medföra en okunskap om vad en portfolio verkligen är. Det vi har sett på tidigare arbetsplatser samt under den verksamhetsförlagda utbildningen, är att portfolion eller ”pärmerna” som den även kallas, snarare är ett fotoalbum där personalen dokumenterat högtider och roliga händelser som skett under barnets förskolevistelse. En intressant iakttagelse är att endast två föräldrar nämnt portfolion i sina self report, då portfolion enligt oss är ett bra redskap för att synliggöra barnets lärande och utveckling. Enligt Vygotskij ger inläring upphov till utveckling och han anser att en mer erfaren person kan fungera som handledare till barnet (Lindqvist 1999). Genom portfolion får föräldern på ett konkret sätt följa barnets inläring och utveckling. Ett exempel på detta kan vara då ett barn lär sig hantera en sax, barnet sitter först och iakttar de andra barnen, som dokumenteras av personalen. Vid nästa tillfälle tar barnet upp saxen och känner på den och provar därefter att klippa med den, även detta tillfälle dokumenteras av pedagogerna. Efter några försök så har barnet lärt sig att hantera saxen och kan nu använda den till att klippa i föremål. Processen har dokumenterats och genom att barnet iakttog en mer erfaren person skapades en förståelse som ledde till att barnet kunde imitera aktiviteten och det resulterade i att barnet utvecklade en ny färdighet.

8.1.2. Tid och rum för utvecklingssamtalet

I föräldrarnas berättelser beskriver två föräldrar att ett utvecklingssamtal skall hållas en gång per termin. Frågan är om de föräldrar som inte tagit upp det här, är medvetna om hur ofta de skall få tillgång till ett utvecklingssamtal? Kan detta bero på att föräldrarna inte blivit informerade? Vi har själva erfarenheter av att man som förälder inte fått mycket information om utvecklingssamtalet i förskolan. I resultatet framkommer det att en förälder själv fått be om ett utvecklingssamtal, och under dotterns förskoletid har endast ett utvecklingssamtal genomförts. Ett utvecklingssamtal skall erbjudas minst en gång per termin (Prop.2004/05:11, s.64). Även Markström (2007) tar upp att personalen har i uppgift att regelbundet genomföra utvecklingssamtal och det är även deras ansvar att ta initiativet till dessa samtal. Vi kan tydligt se att detta inte skett i föräldrarnas fall. Vi tycker att det är alarmerande att personal i förskolan inte tar utvecklingssamtalet på allvar då föräldern i fråga fick be om ett samtal då hon i själva verket skulle ha blivit erbjuden ett. Detta kan dock vara en engångsföreteelse, då ingen av de

andra föräldrarna nämnt något om det här. Vidare kan vi koppla detta till egna erfarenheter, då vi själva blivit erbjudna utvecklingssamtal genom att personalen satt upp en lapp på väggen där det framkommit att utvecklingssamtal finns att tillgå om så önskas, men det är då föräldrarnas ansvar att be om ett samtal. Enligt oss framkallar detta en känsla över att man är till besvär om man som förälder behöver be om ett samtal, vi tycker att personalen i detta fall lägger över ansvaret på föräldrarna. För att lyckas i sin lärarroll menar Flising, Fredriksson och Lund (1996) att det krävs ett bra föräldrasamarbete. Vi bedömer att genom utvecklingssamtalet öppnar vi upp för ett samarbete där föräldrarnas och personalens kunskaper om barnet möts. Enligt Jancke och Klang Mattsson (1999) skapar sig personal och föräldrar en helhetsbild av barnet i mötet med varandra.

Då vi ställde frågan om hur utvecklingssamtal de deltagit vid gått till, beskrev många föräldrar hur de blivit inbjudna till samtalet. En förälder beskrev att hon alltid upplevt att pedagogerna vill samarbeta för att finna en tid till utvecklingssamtalet, engagemanget från pedagogernas sida var uppskattat av föräldern då hon nämnde att dagens pressade schema gör det svårt att finna tid till ett samtal. Det är värt att tänka på när vi själva som lärare i förskolan skall erbjuda tid för utvecklingssamtal, för att på så sätt främja en god relation.

Tiden som ges till samtalet anses som mycket värdefull av föräldrarna i studien. Att få chans till att samtala i lugn och ro och inte känna tidspress är något som föräldrarna talar om som något viktigt. Förskolans läroplan tar inte upp hur länge ett utvecklingssamtal skall pågå. Våra erfarenheter säger oss att utvecklingssamtalet i regel brukar hållas i ca 30 minuter, tiden kan dock variera beroende på hur mycket man har att samtala om. Enligt den litteratur vi tagit del av framgår det att det oftast finns mer att säga till de föräldrar vars barn har någon form av ”problem”, medan det är svårare att fylla ut tiden i ett problemfritt samtal.

Platsen där utvecklingssamtalet hålls har också nämnts av föräldrarna. En förälder beskriver att de har suttit i ett avskilt rum under utvecklingssamtalets gång. Detta är något som ses som viktigt för att slippa bli avbrutna i samtalet. Även Markström (2007) tar i sin avhandling upp att det ser ut så här. I hennes intervjuer och observationer har det framkommit att personalen går undan med föräldern i ett avskilt rum där de ostört får sitta och samtala om barnet.

8.1.3. Hur talas det om barnet?

I föräldrarnas berättelser framkommer att under utvecklingssamtalen talas det om personalens uppfattningar om hur barnen är på förskolan, hur barnen är som personer, hur de trivs och hur de fungerar i sociala sammanhang. En förälder lyfter fram att det talas om barnets utveckling i förhållande till tid och ålder, vad barnet klarar av och vad det behöver hjälp med. Efter att ha tagit del av litteratur angående utvecklingssamtal, har vi kommit fram till att samtalet skall ta upp barnets utveckling, det ska vara framåtsyftande och inte fokusera på det barnet inte kan. ”Att följa barns utveckling är dock inte det samma som att bedöma barns utveckling och lärande utifrån fastställda kriterier och normer” (Prop.2004/05:11, s. 63). Vad som har framgått av Gars (2002) intervjustudie med föräldrar och förskollärare är att det är förskollärarens yttranden som står i fokus under samtalet, det är förskolläraren som förberett vad samtalet skall behandla. Det framkommer också att förskollärarna uppfattar att föräldrar förväntar sig att få höra ifall barnet inte anses falla in i det som uppfattas vara normalt. Utvecklingssamtalet har av föräldrarna i vår studie beskrivits som ett informationsmöte där personalen informerar föräldern om barnet, nedan följer ett citat av hur en förälder uttryckt sig.

Det kändes lite överlag som att samtalet var mer ett informationsmöte där jag bara skulle lyssna på hur dottern hade det på dagis

Enligt det sociokulturella perspektivet lär och utvecklas individen genom att kommunicera med andra människor, den kommunikation som sker bidrar till att nya kunskaper skapas mellan individer. Samspel är den största vägen till utveckling och genom samspel klarar vi mer än vad vi hade gjort på egen hand (Säljö 2000). Vi tolkar det här som att agerandet av personalen enbart som informatör till föräldrarna hindras att nya kunskaper skapas dem emellan, personalen bör även lyssna till föräldrarna. En förälder uttryckte sig att det kändes som att hennes åsikter inte riktigt räknades under utvecklingssamtalet. Vi anser att om personalen tar del av föräldrars åsikter kan kunskaper utbytas om barnet och på så sätt bidra till att en utveckling sker hos alla parter. I en av berättelserna framkommer att föräldern under utvecklingssamtalet fått ta del av information berörande barnet som hon anser att hon borde ha fått ta del av tidigare. Förskolans läroplan (Lpfö 98) tar upp att:

Arbetslaget skall fortlöpande samtala med barnets föräldrar om barnets trivsel, utveckling och lärande i och utanför förskolan samt genomföra utvecklingssamtal (Lpfö 98, s15).

Här kan vi se att det inte enbart är i utvecklingssamtalet som personalen skall föra ett samtal tillsammans med föräldern berörande barnets vistelse på förskolan, detta skall även ske i de dagliga mötena med föräldrarna. Som blivande lärare är det här något som vi kommer att ta med oss och ha i åtanke i mötet med föräldrarna. Vi skall ta vara på alla tillfällen till samverkan för att skapa en god relation.

I föräldrarnas berättelser framkommer det att under utvecklingssamtalet har personalen pratat om barnets positiva och negativa sidor. En förälder nämner att hon har upplevt att personalen alltid varit noga med att framhäva barnets positiva egenskaper, som vad barnet kan. En annan förälder anser det som negativt när personalen lyfter fram det som barnet inte kan, exempelvis som att hålla pennan rätt. Hon anser att detta tas på för stort allvar. Enligt Gars (2002) intervjustudier med förskollärare, framkommer att en viktig del i utvecklingssamtalen är att ta upp problem hos barnen. Det verkar vara en förutsättning för att samtalet ska bli bra, det ska finnas något att jobba med. ”90 % har ju inga problem och så ska man ändå fylla ut den där halvtimmen” (s, 54). Slutsatsen som Gars drar av detta är att det måste förekomma ett problem hos barnet för att det skall finnas något att prata om under utvecklingssamtalet. Detta skapar hos oss tankar om ett ”problemsamtal” istället för ett utvecklingssamtal. Fungerar barnet väl i alla situationer och pedagogen känner att det inte finns så mycket att tala om, har man då förstått vad ett utvecklingssamtal skall behandla?

I utvecklingssamtalet behandlar personal och vårdnadshavare det enskilda barnets utveckling och lärande, vilka aktiviteter barnet deltar i, om det trivs, har roligt och fungerar socialt. Som underlag för samtalet kan personalen ha olika former av dokumentation som visar på vilket sätt förskolan har bidragit till barnets trivsel, utveckling och lärande (Skolverket 2005, s.38).

Enligt Bronfenbrenners teori är det viktigt för de som arbetar inom förskolan att vara medveten om att människan ingår i olika system som påverkar individen (Bronfenbrenner 1979). Andersson (1992) menar att alla Mikrosystem en person ingår i påverkar varandra och bildar ett Mesosystem. Hur barnet är i familjen påverkar hur hon är i förskolan, som påverkar barnets intresse som i sin tur påverkar rollen i fotbollslaget. Vi anser att det är viktigt som personal i förskolan att se till barns olika förutsättningar. Har barnet svårt hemma så blir antagligen dagen i förskolan lidande, barnets behov måste vara tillgodosett innan han eller hon kan delta i en aktivitet fullt ut, miljön påverkar individen. Har barnet svåra hemförhållanden, kan barnet få ett aggressivt beteende gentemot sina kamrater, som i sin tur kan göra att stämningen i gruppen påverkas negativt och det kan skapas en otrygg stämning

för alla. Här kan vi då se att individen även påverkar miljön.

8.2. Föräldrars förväntningar på utvecklingssamtalet

8.2.1. Hur barnet har det på förskolan

Vygotskij menar att kunskap uppstår i mötet mellan människor. I utvecklingssamtal möts personal och föräldrar för att samtala om barnet. Detta möte bidrar till en ökad kunskap om barnet, både hos föräldern och hos personalen, en samverkan sker. Vad föräldrarna i studien framställt som viktigt att tala om i utvecklingssamtalet, har visat sig vara barnets samspel med de andra barnen i gruppen. Personalen har enligt förskolans läroplan (Lpfö 98) en skyldighet att utföra utvecklingssamtal. Enligt Vygotskij utvecklas barn i det sociala samspelet med andra människor. När vi som lärare sitter i ett utvecklingssamtal, kommer vi att utgå ifrån Vygotskijs teori där barn lär och utvecklas i samspel med en mer erfaren person. Föräldrarna uttrycker i sina self report att de vill veta hur barnet fungerar i gruppen och om de leker med andra barn. Detta tycks vara det centrala i deras berättelser. Är föräldrarna medvetna om att det sker ett lärande som leder till utveckling i de sociala sammanhangen? Vårt uppdrag är att förmedla denna kunskap till föräldrarna, att man lär i samspel. Vi bygger då vidare på deras önskan om att få ta del av hur barnet fungerar i gruppen och vi synliggör samtidigt för föräldrarna att ett lärande sker i samspelet. Det här kan sammanfattas med att föräldern vill veta hur barnet fungerar i gruppen, personal som utgår ifrån Vygotskijs teori om barns lärande, är medvetna om att ett lärande sker i detta sammanhang och uppmärksammar då detta för föräldern i utvecklingssamtalet.

Även i Gars (2002) intervjustudie framkommer att föräldrarnas huvudsyfte med utvecklingssamtalet är att få reda på hur barnet trivs och fungerar på förskolan, främst i gruppen. En av föräldrarna i hennes studie uttrycker att:

Det man vill veta är ju att de har de bra- Att dom passar in i gruppen att dom är harmoniska och har lekkamrater. Egentligen är jag inte intresserad av hur de ritar, utan mera hur de funkar i grupp. Hela livet måste man ju fungera i en grupp, i skolan osv. (s. 56)

Det är intressant att se att föräldrarna i både vår och Gars studie uttrycker samma önskan om vad som skall tas upp under utvecklingssamtalet, att föräldrarna vill veta hur barnen fungerar i gruppen. Vad beror detta på? Kan det vara så att de vill se hur barnet utvecklas i samspel med andra, eller vill de enbart veta att barnet passar in i gruppen och har kompisar. Visar detta isåfall att redan på förskolan skall barnet passa in i en viss norm hur det bör vara för att få vara delaktig i gemenskapen. Enligt förskolans läroplan har personalen i uppdrag att "göra barnen uppmärksamma på att människor kan ha olika attityder och värderingar som styr deras synpunkter och handlande" (s. 8). Vår uppgift blir då verkligen att se till att alla barn skall känna att de duger som de är, de måste kunna acceptera varandras olikheter.

8.2.2. Information om barnet

Hälften av föräldrarna förväntar sig att få höra hur barnet är på förskolan i form av positiva och negativa omdömen om barnet. En förälder ser det som särskilt viktigt att barnets positiva sidor lyfts fram: "som förälder känns det alltid bra att få höra att lärarna tycker att ens barn är duktigt". Det verkar annars som att föräldrarna förväntar sig att negativa omdömen om barnen skall förekomma under samtalet. En förälder uttrycker sig på följande sätt: "Jag vill att pedagogen ska våga ta upp även mindre bra saker om det finns så att man kan lösa det tillsammans." Markström (2007) har i sin undersökning sett att det oftast ges ett värderande

omdöme om barnet under utvecklingssamtalet som bidrar till att barnet blir kategoriserat till att vara normal eller onormal. I en proposition från regeringen uttrycks att barns utveckling och lärande skall följas men skall inte bedömas utifrån fastställda kriterier och normer (Prop. 2004/05:11). Detta säger oss att vi som lärare måste tänka på att försöka undvika att ge omdömen om barn, är barnet blygt så skall inte en stämpel ges genom att förmedla det till föräldrarna, i utvecklingssamtalet måste vi istället tänka om och använda oss av ett annat uttryckssätt. Genom att omvandla det som förr ansågs negativt till något positivt har vi undviktt att utföra en bedömning av barnet, istället ska vi se till det som kan utvecklas. Man tar hjälp av barnets egenskaper istället för att se dem som hinder. Förskolans personal skall fokusera på barnets utveckling istället för att bedöma barnet och sätta det i ett fack. I en intervjustudie som gjorts med mödrar, har det visat sig att när en mamma får ta del av en negativt betonad kommentar om sitt barn, vänder hon det negativa mot sig själv och ställer sig då frågan ”vad har jag gjort för fel för att mitt barn agerar på detta sätt?” (Elvin - Nowak 2001 se Gars 2006, s. 69). Det här tror vi är en naturlig reaktion hos många föräldrar och anser att personal i förskolan bör vara medvetna om att negativa påståenden om barnet kan bidra till att föräldern kritiserar sin föräldraroll. Enligt Bronfenbrenners utvecklingsekologiska teori påverkas människan av den miljö hon lever i och detta påverkar hur individen blir som person och på vilket sätt omgivningen ser på individen (Bronfenbrenner 1979). Har personalen Bronfenbrenners teori i åtanke under utvecklingssamtalets process, kan en förståelse skapas om varför en människa agerar på ett visst sätt och man kan då inte enbart lägga över problemet på individen. Vygotskijs teori säger att det ett barn kan idag med hjälp av en mer erfaren person, kan han/hon klara av själv imorgon. Personalen i förskolan får då en betydelsefulla roll som mentor till barnet. Mentorns uppdrag är att stödja barnet i den situation som barnet inte riktigt kan hantera och fungera som en handledare som hjälper barnet att tro på sig själv och därmed utvecklas.

8.2.3. Förväntningar på pedagogen

Det framkommer av föräldrarnas self report att det finns förväntningar på personalen under utvecklingssamtalet. Dessa förväntningar är framförallt att den som leder utvecklingssamtalet ska ”känna” barnet, det vill säga kunna besvara de frågor föräldrarna ställer angående barnen. I Gars (2002) avhandling beskriver de intervjuade förskollärarna att det är viktigt att ”kunna barnen” när de får frågor av föräldrarna. Här kan vi se att både föräldrar och förskollärare har liknande förväntningar på lärarens roll under utvecklingssamtalet. Det tror vi beror på att föräldrar idag har ett större krav på förskolans personal, de har inte längre den auktoritära roll som tidigare. Föräldrarna anses nu vara de som är experter på sina barn, och detta kan då leda till att de vågar utmana personalen genom att ställa frågor om barnen och kräva svar på dessa frågor. Gars (2006) menar att förr ansågs det att mödrar inte visste hur barnuppfostran skulle gå till, därför gavs det ut böcker som behandlade barnuppfostran som vände sig till mödrar. I en studie som gjorts på Cypern om samarbetet mellan föräldrar och lärare tar även Angelides, Theophanous och Leigh (2006) upp att under de senaste åren har samarbetet mellan föräldrar och lärare blivit allt viktigare. För några årtionden sedan var inte detta något som prioriterades särskilt högt. Lärarna var de som förväntades överföra kunskap till barnen och disciplinera dem. Föräldrarna besökte sällan läraren för att diskutera barnens framsteg eller problem. Lärarna hade i föräldrarnas ögon alltid rätt och föräldrarna hade ingen rätt att ifrågasätta läraren. Enligt oss tyder detta på att föräldern hade minst kunskap om barnet och samhället den största. Lever en del av detta tankesätt fortfarande kvar då en förälder i vår studie uttryckte att ”Det som var lite mindre bra var att det kändes lite som att mina åsikter som förälder inte riktigt räknades”. Vi ser det som självklart att föräldrar är de som bär på den största kunskapen om barnet och vår uppgift blir då att förmedla detta till föräldrarna så att de förstår sin viktiga roll i barnets utveckling. Enligt Säljö (2000) påverkar den kultur en

människa befinner sig i barnets utveckling och lärande. Alla individer växer upp i olika miljöer och detta bidrar till att människan har sin egen kultur och formas efter den. Han menar också att lärandet inte enbart är begränsat till skolan, för individen sker även lärande i samspel med andra människor som inte har i syfte att förmedla kunskap. Därför ser vi föräldrarnas roll som betydelsefull i barnets utveckling och lärande. Ytterligare en förväntning på personalen som fanns hos föräldrarna i vår studie var att samarbetet mellan dem sågs som viktigt. En förälder nämnde att hon hoppades på att föräldrar och personal kunde ta del av varandras erfarenheter gällande barnet. Jancke och Klang – Mattson (1999) menar att ett utvecklingssamtal i förskolan är ett samtal där föräldrar och personal resonerar om barnets utveckling och lärande. Kunskapen om barnet får personalen i mötet med barnet men även genom barnets föräldrar. De menar vidare att syftet med utvecklingssamtalet är att skapa en gemensam kunskap om barnet för att på bästa sätt kunna möta dem där de befinner sig. Vi kan däremot utifrån föräldrarnas self report se att utvecklingssamtalet mer är som ett informationssamtal där personalen till största del står för informationen om barnet.

8.3. Föräldrarnas beskrivning av pedagogens betydelse i utvecklingssamtalet

8.3.1. Tillit till pedagogen – en viktig del

Föräldrarna anser att förtroendet för barnets kontaktperson är viktigt. Genom att ha förtroende för den person som har huvudansvaret för barnet kan en god relation och en öppen kommunikation dem emellan skapas. En förälder nämner att ”som förälder känner man att det är viktigt att ha en bra relation med barnets lärare, för man lämnar ju det käraste man har i deras händer i fullt förtroende”. Det visar sig att föräldrarna tycker att tillit till personalen är en viktig del i den samverkan som sker. Enligt Bronfenbrenner påverkas människan av den miljö hon lever i, detta i sin tur påverkar hur individen blir som person och på vilket sätt omgivningen ser på individen. Flising, Fredriksson och Lund (1996) menar att för att kunna bemöta föräldrar på bästa sätt krävs att förskolans personal gjort klart för sig att föräldrar inte är en enhetlig grupp. Med detta menas att föräldrar lever i olika kulturer och har på så sätt även olika kulturella mönster som påverkar deras sätt att handla och tänka. Föräldrars olika syn på bland annat kunskap och utveckling bidrar till att deras syn och förväntningar på förskolan har en stor variation. Författarna menar att för att lyckas i sin läraryrke krävs ett bra föräldrasamarbete. Innan krav kan sättas på föräldrar måste det skapas en god kontakt till dem och det är även viktigt att tänka på att inte ställa samma krav på alla föräldrar. Vi tror att alla föräldrar vill känna förtroende för de personer de lämnar sina barn till. Arbetar man i förskolan måste man vara medveten om att alla föräldrar har olika bakgrunder, vilket påverkar dem som personer. Detta påverkar i sin tur föräldrarnas sätt att tänka och handla och det som personalen kan göra är att lyssna till föräldrarna, därmed skapas en respekt gentemot föräldern som kan leda till ett bättre samarbete. Även förskolans läroplan belyser vikten av samverkan mellan hem och förskola och tar upp att alla som arbetar i förskolan skall ”visa respekt för föräldrarna och känna ansvar för att det utvecklas en tillitsfull relation mellan förskolans personal och barnens familjer” (s. 12).

8.3.2. Kunskaper om barnet

Något som många av föräldrarna anser vara viktigt är att personalen har kunskaper om barnet. Detta har olika innebörder för föräldrarna. Föräldrarna anser att förskolans personal har kunskaper och erfarenheter som föräldrarna kan känna tilltro till, en annan förälder nämner att personalens kunskaper och erfarenheter om andra barn kan hjälpa föräldern att få ett vidare perspektiv på sitt eget barn. Föräldrarna vill även att personalen skall ha kunskaper om barnet

för att kunna svara på de frågor föräldrarna har och en del av föräldrarna nämner även att det är viktigt att personalen skall ha belägg för sina åsikter, de ska veta vad de talar om. En förälder nämner att personalens kunskaper har stor betydelse men det är viktigt att personalen även har tilltro till föräldern. Enligt Jancke och Klang - Mattson (1999) får personalen kunskap om den enskilde individen i mötet med barnet, men även i mötet med föräldrarna. Syftet med utvecklingssamtalet är att skapa en gemensam kunskap om barnet för att på bästa sätt kunna möta dem där de befinner sig. Även Markström (2007) tar upp att varken personal eller föräldrar har den totala bilden av barnets dagliga liv, under utvecklingssamtalet vävs dessa två delar samman och skapar en helhet.

En förälder nämner att hon vill kunna diskutera och även få råd av personalen för att kunna hjälpa barnet att utvecklas och på detta sätt även utvecklas som förälder. Här kan personalen ta stöd från en teori om hur barn utvecklas och lär. Genom att koppla detta till Vygotskijs teori synliggör personalen för föräldrarna att barn lär i samspel med andra och att man som vuxen kan fungera som en handledare för barnet i situationer barnet inte behärskar, Vygotskij menar att det ett barn kan idag med hjälp av en mer erfaren person, kan han/hon klara av själv imorgon.

8.4. Analys

Utifrån föräldrarnas self report tolkar vi det som att tidigare utvecklingssamtal de varit med om gått ut på att ge information om barnet, hur de är som personer och hur de fungerar i verksamheten. Det har talats om barnets positiva och negativa sidor. Det som föräldrarna har som förväntningar på utvecklingssamtalet är i stort sett att få ta del av hur barnet fungerar i gruppen med sina kompisar. Personalens roll är enligt föräldrarna mycket viktig, det är de som har ansvaret för hur barnet har det på förskolan. Relationen mellan personal och föräldrar anses av föräldrarna vara viktig.

Efter att ha tagit del av vad tio föräldrar har för förväntningar på utvecklingssamtalet har vi kommit fram till att föräldrar vill veta hur barnet har det på förskolan. Föräldrarna vill framförallt veta hur barnet fungerar i gruppen, i det sociala samspelet. Något som tydligt framkommer är föräldrars funderingar på om barnet passar in i gruppen och har vänner att leka med. Ytterligare en förväntning på utvecklingssamtalet är hur barnet fungerar i de dagliga rutinerna. Föräldrarna vill ha information om barnet, de vill få ta del av sådant som fungerar bra men de lyfter även fram att det är viktigt att få ta del av sådant som fungerar mindre bra. Föräldrarnas förväntningar på personalen är framförallt att det skall vara en person som man kan ha en tillitsfull relation till och en öppen kommunikation med. Föräldrarna vill känna sig trygga eftersom att ”man lämnar det käraste man har”, som en förälder uttryckt sig. Personalen skall även ha kunskaper om barnet för att kunna svara på föräldrarnas frågor, något som lyfts av föräldrarna är att personalen skall ha belägg för sina åsikter. En annan förälder lyfter att det är viktigt att personalen i utvecklingssamtalet är så informativ som möjligt. Enligt föräldrarna är tid och rum för utvecklingssamtalet av betydelse, de vill känna att den som håller i utvecklingssamtalet har tid för dem och de anser att det är viktigt att utvecklingssamtalet utförs på en ostörd plats för att samtalet skall bli lyckat.

En intressant iakttagelse som gjorts är att få föräldrar tar upp barnets utveckling och lärande som en central punkt i utvecklingssamtalet. Vi ställer oss då frågan vad detta kan bero på? Kan det vara så att personalen i utvecklingssamtalet inte fokuserar på barns utveckling och lärande, eller är det bara så att föräldrarna inte tagit upp detta i sina berättelser? Vi undrar

även om föräldrarnas olika syn på förskolans uppdrag kan ha betydelse för hur de svarar i sina self report. Ser föräldrarna förskolan som en omsorg för barnet, eller ser de förskolan som en plats där barnet lär och utvecklas. Detta tror vi kan ha betydelse för hur föräldrar beskriver sina förväntningar på utvecklingssamtalet.

Är föräldrar medvetna om vad ett utvecklingssamtal skall innehålla? Studien har visat att utvecklingssamtalet beskrivits mer som ett informationssamtal än ett utvecklingssamtal. Utifrån Vygotskijs teori och det sociokulturella perspektivet lär barn i samspel med andra. Vill vi möta upp föräldrarna i deras intresse över hur barnet fungerar i det sociala samspelet kan vi genom Vygotskijs teori påvisa för föräldrarna att i de sociala samspelet sker ett lärande som leder till en utveckling hos barnet.

8.5. Didaktiska konsekvenser

Som lärare i förskolan kommer vi ha stor nytta av den här studien eftersom att vi fått ta del av föräldrars åsikter om utvecklingssamtal och vad de har för förväntningar på samtalet och pedagogen. Vi har tydligt kunnat utläsa att barnets deltagande i barngruppen har varit av stor betydelse för föräldrarna, därmed krävs att vi möter upp deras intresse genom att observera hur barnen samspekar med de andra i gruppen och vilka de oftast leker med. Då ett utvecklingssamtal har som syfte att belysa barnets utveckling och lärande blir lärarens uppdrag att fokusera på hur barnet kan utvecklas i det sociala samspelet, inte enbart berätta att barnet exempelvis är blygt. Har läraren en eller flera teorier att utgå ifrån stärks trovärdigheten i de antaganden som görs och detta tror vi gör att föräldrar känner en större tillit till lärarens yrkesroll. Detta grundar vi på att några föräldrar i studien har belyst personalens utbildning som betydelsefull. Utifrån föräldrarnas self report framkommer det att få föräldrar tagit upp barnets utveckling och lärande som en central del i utvecklingssamtalet. Utgår vi ifrån att föräldrar inte är medvetna om vad ett utvecklingssamtal skall beröra och innehålla blir vår skyldighet att tydligt förmedla detta till föräldrarna. Det framgår även att föräldrarna vill ta del av information om barnet, de vill få reda på det som fungerar bra och mindre bra. Vi tolkar detta som att föräldrarna vill ha en bedömning på hur barnet är. Ser vi till vad skolverket säger skall inte bedömningar av barnet förekomma under utvecklingssamtalet. Hur kan vi då kunna utgå ifrån föräldrarnas förväntningar? Som vi beskrivit tidigare kan den som håller i utvecklingssamtalet möta upp föräldrarna genom att ge information om hur barnet uppfattas men detta kan göras utan att bedöma barnet och tala om att barnet ÄR något. Genom att tala om barnets utveckling i förhållande till barnets personlighet gör att vi ser möjligheter istället för hinder.

Föräldrarna berättar att det är viktigt att ha en tillitsfull relation till personalen för att kunna ha en öppen kommunikation. Det krävs då av oss att bemöta föräldrarna med respekt och visa ett intresse över att det som föräldrarna vill förmedla är viktigt. För att få föräldrarnas delaktighet krävs att vi bjuder in dem i verksamheten, föräldrarna skall känna att de är viktiga och att de har något att bidra med. Det framkommer även av föräldrarna att de vill ha svar på de frågor som ställs angående barnet. För att vi ska kunna möta upp föräldrarna i deras förväntning fördras att vi har kunskaper om barnet. Det får vi genom att ta oss tid med barnen och lära känna varje enskild individ, dens förutsättningar och behov. Vi har även kunnat utläsa av berättelserna att tid och rum är av betydelse för föräldrarna. De vill att samtalet skall utföras på en ostörd plats och känna att personalen har tid för dem. För att kunna möta upp föräldrarnas förväntningar krävs det att vi är medvetna om att barnet är det mest betydelsefulla för föräldrar, det bidrar till att vårt engagemang i samtalet har betydelse för att samtalet skall bli bra.

Vygotskijs teori har vi valt då vi anser att vi som lärare själva är delaktiga i barns utveckling och lärande. Vår uppgift som lärare är att skapa möjligheter för barnen att utvecklas, det kan vi göra genom att vara vägledare för barnen. Sker ett samspel kan nya tankar skapas och i sin tur bidra till vidare inläring. När läraren går in i ett utvecklingssamtal skall denne ha klart för sig att den utveckling som skall ske hos barnet delvis beror på verksamheten. Vill vi se att en utveckling ska ske hos barnet måste vi vara medvetna om att utveckling sker i samspel med andra. Teorin ger oss möjlighet att möta barnet på den nivå som han/hon befinner sig i, då vi tror att barn utvecklas på olika sätt beroende på vilken lärandemiljö och vilket sammanhang de är delaktiga i. Att vara lärare i förskolan innebär ett stort ansvar då vi är med och lägger grunden för barnens utveckling och lärande. Delar vi Vygotskijs tankar om hur barn lär och utvecklas, bör vi se vår egen del i barnens lärande.

8.6. Metoddiskussion

Från början hade vi tänkt intervjua lärare i förskolan om utvecklingssamtalet men kom efter ett tag fram till att det var föräldrars tankar och åsikter vi var mest intresserade av. Vad förväntar sig egentligen föräldrar av ett utvecklingssamtal? Vi kom tillsammans fram till att den metod som vi tyckte lämpade sig bäst för undersökningen var att föräldrarna skulle få skriva en self report. Andledningen var främst att vi ville ha ut så ärliga svar som möjligt och trodde att vi skulle få det genom att föräldrarna i ensamhet fick svara på våra frågeställningar. En annan metod vi funderade på att använda oss av var intervjuer med föräldrarna, men vi beslöt ganska snart att self report kändes som ett bättre alternativ. Nu i efterhand känner vi att intervjuer hade varit ett bra komplement till de self report som fick in då det vid några tillfällen uppstod frågor hos oss när vi läste föräldrarnas berättelser, detta blev dock inte möjligt då några self report lämnades in senare än förväntat. Vid en intervju hade vi kunnat ställa följdfrågor som vi inte kunde göra nu. Något som vi borde ha gjort före undersökningen var en pilotstudie för att få en bild av hur föräldrar skulle tolka våra frågor, och vårt sätt att beskriva hur de skulle gå till väga när de skulle utforma en self report. Vår första fråga om hur tidigare utvecklingssamtal gått till var den som gav de längsta svaren, medan vårt huvudsyfte var att ta reda vad föräldrar förväntar sig av ett utvecklingssamtal. Vi är trots allt nöjda med den metod vi valde, det känns som att de svar vi fick var ärliga och genomtänkta precis som vi hade föreställt oss. Vi som forskare kunde inte påverka de svar föräldrarna gav då vi inte var med när de skrev sina self report, detta ser vi som positivt eftersom svaren enligt oss blev trovärdiga.

8.7. Förslag till fortsatt forskning

Att forska kring ett ämne som vi båda intresserat oss av har varit både lärorikt och stimulerande. Nya frågor som växts hos oss under studiens gång har varit om föräldrar är medvetna om vad ett utvecklingssamtal skall innehålla och en intressant aspekt är även hur lärare möter upp föräldrar som inte är insatta i förskolans uppdrag? Skulle vi vid ett senare tillfälle välja att forska vidare, hade vi valt att undersöka hur lärare i förskolan ser på utvecklingssamtalet och även observera olika utvecklingssamtal som äger rum. Detta hade varit intressant då en jämförelse hade kunnat göras mellan hur föräldrar och lärare tänker om utvecklingssamtalet. Att därefter få delta vid utvecklingssamtal för att på så sätt verkligen få se hur de går till hade också varit mycket uppskattat från vår sida.

8.8. Ett stort tack!

Det har inte varit lätt att framställa denna studie, men otroligt intressant och lärorikt. Det är föräldrarna som ställt upp att medverka i studien som ska ha vårt största tack. Att ni har tagit er tid att skriva en self report har gjort att vi som blivande lärare i förskolan kommer att ha en större förståelse över vad föräldrar förväntar sig av ett utvecklingsamtal.

Vi vill även tacka vår handledare Ann-Christine Johansson för den hjälp vi fått från dig! När det vid ett tillfälle kändes som att vi ville ge upp fanns du där som stöd och du hjälpte oss att komma vidare. Ett stort tack vill vi också ge vår handledningsgrupp som har tagit sig tid att fördjupa sig i vår studie och varit ett stort stöd för oss. Tack vare er har vi sett saker som vi kanske annars inte hade gjort.

9. Referenslista

- Alexandersson, Mikael (1994). Den fenomenografiska forskningsansatsens fokus. I Starrin, Bengt & Svensson, Per-Gunnar (red.). *Kvalitativ metod och vetenskapsteori*. Lund: Studentlitteratur. S. 111 – 132.
- Andersson, B-E (1992) Utvecklingsekologi. I Björklid, P & Fischbein, S (red) *Individens samspel med miljön*. HLS Förlag
- Andersson, Inga (1999). *Samverkan för barn som behöver: en handbok för lärare*. 2., rev. uppl. Stockholm: HLS
- Angelides, Theophanous & Leigh (2006). Understanding teacher-parent relationship for improving pre.primary schools in Cyprus. (Elektronisk) Tillgänglig: <<http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=eric&AN=EJ740912&site=ehost-live>> (2008-11-10). Citerar Ioannou, M. (1996) School- family collaboration., *Family and Schools*, 27, 111-113, (In Greek.)
- Backman, Jarl (2008). *Rapporter och uppsatser*. Lund: Studentlitteratur
- Björkdahl Ordell, S (2007). Kvantitativ data och forskningsansats. I Dimenäs, Jörgen (red.) (2007). *Lära till lärare: att utveckla läraryrket - vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. 1. uppl. Stockholm: Liber. S. 192 – 224.
- Björkdahl Ordell, Susanne (2007). Etik. I Dimenäs, Jörgen (red.). *Lära till lärare: att utveckla läraryrket - vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. 1. uppl. Stockholm: Liber. S. 21 – 28
- Bronfenbrenner, Urie (1979). *The ecology of human development: experiments by nature and design*. Cambridge, Mass.: Harvard Univ. Press
- Davidsson, Birgitta (2007). Self report – att använda skrivna texter som redskap. I Jörgen Dimenäs(Red).*Lära till lärare: att utveckla läraryrket - vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*.1. uppl. Stockholm: Liber. S. 70 – 81.
- Elfström, Ingela. Portfolio, individuella utvecklingsplaner och pedagogisk dokumentation – vad är skillnaden? (2003) *Värdesättas eller utvärderas: om utvecklingsplaner, portfolio och pedagogisk dokumentation*. Stockholm: Reggio Emilia Institutet
- Flising, Lisbeth, Fredriksson, Gunilla & Lund, Kjell (1996). *Föräldrakontakt: en bok om att skapa, behålla och utveckla ett gott föräldrasamarbete : en handbok*. Stockholm: Informationsförl.
- Gars, Christina (2002). *Delad vårdnad?: föräldraskap och förskolläraryrket i den offentliga barndomen*. Diss. Stockholm : Univ., 2002.Citerar Halldén, Gunilla & Bjurman, Eva Lis (red.) (1990). *Se barnet: tankegångar från tre århundraden*. Stockholm: Rabén & Sjögren

Gars, Christina (2006). *Utvecklingssamtal: en berättelse om barn, föräldrar och förskollärare*. Stockholm: HLS förlag. Citerar Elvin-Nowak, Ylva (2001). *I sällskap med skulden: om den moderna mammans vardag*. Stockholm: Bonnier

Gren, Jenny (2001). *Etik i pedagogens vardagsarbete*. 2. uppl. Stockholm: Liber

Ivarson Jansson, Ewa (2001). *Relationen hem - förskola: intentioner och uppfattningar om förskolans uppgift att vara komplement till hemmet 1990-1995*. Diss. Umeå : Umeå universitet, 2001. Citerar Socialstyrelsen (1987) Pedagogiskt program för förskolan

Jancke, Harriet & Klang-Mattsson, Elisabeth (1999). *Utvecklingssamtal i förskolan*. [Ny utg.] Stockholm: Förskolans förl.

Johansson, Gunnel & Åstedt, Inga-Britta (1993). *Förskolans utveckling: fakta och funderingar*. [Stockholm]: [Socialdep.]

Johansson, Bo (2001). *Examensarbetet i lärarutbildningen: undersökningsmetoder och språklig utformning*. 3. uppl. Uppsala: Kunskapsföretaget

Krok, Göran & Lindewald, Maria (2003). *Portfolio i förskolan: att komma igång*. Stockholm: Gothia

Kvalitet i förskolan: allmänna råd och kommentarer. (2005). Stockholm: Skolverket

Larsson, Staffan (1986). *Kvalitativ analys: exemplet fenomenografi*. Lund: Studentlitteratur

Lindqvist, Gunilla (red.) (1999). *Vygotskij och skolan: texter ur Lev Vygotskijs Pedagogisk psykologi kommenterade som historia och aktualitet*. Lund: Studentlitteratur

Läroplanen för förskolan: Lpfö 98.(1998). Stockholm: Utbildningsdep., Regeringskansliet

Markström, Ann-Marie (2005). *Förskolan som normaliseringspraktik: en etnografisk studie*. Diss. Linköping : Linköpings universitet, 2005

Markström, Ann-Marie (2007). *Att förstå förskolan: vardagslivets institutionella ansikten*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur

Prop. nr: 2004/05:11. (2004). Regeringens proposition – Kvalite i förskolan. Utbildningsdepartementet.

Skolverket (2001). *Möten för utveckling: om utvecklingssamtal*.(Elektronisk)
Tillgänglig:<<http://www.skolverket.se/>>Publikationer/Detaljerad sökning/Utvecklingssamtal.

Skolverket. (2005). *Kvalite i förskolan*. Stockholm: Fritzes

Skolverket. (2008a). *Barnens prestationer bedöms allt mer i förskolan*.(Elektronisk)
Tillgänglig:<<http://www.skolverket.se/>>Förskola&skola/Nyhetsarkiv.

Skolverket. (2008b). *Tio år efter förskolereformen – nationell utvärdering av förskolan rapport 318*. (Elektronisk) Tillgänglig: <<http://www.skolverket.se/>>Publikationer/Detaljerad sökning/Förskolan.

Säljö, Roger (2000). *Lärande i praktiken: ett sociokulturellt perspektiv*. Stockholm: Prisma

Trost, Jan (2005). *Kvalitativa intervjuer*. 3. uppl. Lund: Studentlitteratur

Wallén, Göran (1996). *Vetenskapsteori och forskningsmetodik*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur

Widerberg, Karin (2002). *Kvalitativ forskning i praktiken*. Lund: Studentlitteratur

10. Bilagor

10.1. Missivbrev till föräldrar

Hej!

Vi läser nu sista terminen på lärarhögskolan i Borås och det har blivit dags för att starta upp med vårt examensarbete, som kommer att handla om föräldrars tankar kring utvecklingssamtalet i förskolan.

Vårt syfte med den kommande undersökningen är att ta reda på vad föräldrar vill få ut av ett utvecklingssamtal, samt hur de upplevt tidigare samtal de deltagit vid.

För att komma fram till det här har vi valt att få in self reports från er föräldrar som innebär att ni så utförligt som möjligt besvarar de frågor som vi nu skickar ut. En self report är en skriven text av en person som skrivit ner en berättelse utifrån frågeställningar om ett visst fenomen som en forskare vill veta mer om. Dessa self reports kommer vi sedan att analysera genom att försöka hitta samband men också variationer i berättelserna.

Vi är väldigt tacksamma att ni valt att medverka i vår studie och vi ska som forskare givetvis ta hänsyn till de forskningsetiska principerna som finns:

Informationskravet

Innebär att vi som forskare har i uppgift att tala om för de inblandade i studien vårt syfte med undersökningen.

Samtyckekravet

Du som deltar i studien har full rätt att själv bestämma över din egen medverkan.

Konfidentialitetskravet

De material som vi handskas med har vi som forskare till uppgift att skydda från allmänheten. Du som deltagare skall avidentifieras och personuppgifter får ej lämnas ut.

Nyttjandekravet

De uppgifter som vi fått in av er deltagare är endast till för forskningen.

Självklart kommer ni att få ta del av den slutgiltiga rapporten om ni så önskar. Är det något ni undrar över eller om någonting är oklart är ni välkomna att kontakta oss på följande nummer:

Amina Abbes:

Maria Berg:

Self report

- Beskriv utförligt hur tidigare utvecklingssamtal du deltagit vid sett ut och gått till, vad har varit bra respektive mindre bra?
- Vilka förväntningar har du som förälder på ett utvecklingssamtal?
- Vilken betydelse har pedagogen i utvecklingssamtalet?